

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता, पद, जटा, घन पाठः

4.2 चतुर्थकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः - देवयजनग्रहाभिधानं

Contents

1	TS 4.2.1.1	5
2	TS 4.2.1.2	5
3	TS 4.2.1.3	6
4	TS 4.2.1.4	7
5	TS 4.2.1.5	8
6	TS 4.2.2.1	9
7	TS 4.2.2.2	10
8	TS 4.2.2.3	11
9	TS 4.2.2.4	12
10	TS 4.2.3.1	13
11	TS 4.2.3.2	14
12	TS 4.2.3.3	15
13	TS 4.2.3.4	15

14	TS 4.2.4.1	16
15	TS 4.2.4.2	17
16	TS 4.2.4.3	18
17	TS 4.2.4.4	19
18	TS 4.2.5.1	20
19	TS 4.2.5.2	21
20	TS 4.2.5.3	22
21	TS 4.2.5.4	23
22	TS 4.2.5.5	24
23	TS 4.2.5.6	25
24	TS 4.2.6.1	26
25	TS 4.2.6.2	27
26	TS 4.2.6.3	28
27	TS 4.2.6.4	28

28	TS 4.2.6.5	29
29	TS 4.2.7.1	30
30	TS 4.2.7.2	31
31	TS 4.2.7.3	32
32	TS 4.2.7.4	33
33	TS 4.2.8.1	34
34	TS 4.2.8.2	35
35	TS 4.2.8.3	36
36	TS 4.2.9.1	37
37	TS 4.2.9.2	38
38	TS 4.2.9.3	39
39	TS 4.2.9.4	40
40	TS 4.2.9.5	41
41	TS 4.2.9.6	41

42	TS 4.2.10.1	42
43	TS 4.2.10.2	43
44	TS 4.2.10.3	44
45	TS 4.2.10.4	45
46	TS 4.2.11.1	46
47	TS 4.2.11.2	47
48	TS 4.2.11.3	48

1 TS 4.2.1.1

TS 4.2.1.1

Samhita Paata

विष्णोः॑ क्रमोऽस्य॑भिमाति॒हा गा॑य॒त्रं छन्द॑ आ रो॒ह पृ॒थि॒वीम॑नु॒ विक्र॑मस्व॒ निर्भ॑क्तः॒ स यं॑ द्विष्मो विष्णोः॑
क्रमोऽस्य॑भि॒शस्ति॒हा त्रैष्टु॑भं॒ छन्द॑ आ रो॒हान्त॑रि॒क्षम॑नु॒ विक्र॑मस्व॒ निर्भ॑क्तः॒ स यं॑ द्विष्मो विष्णोः॑ क्र-
मोऽस्य॑राती॒यतो॒ ह॒न्ता जा॑ग॒तं छन्द॑ आ रो॒ह दि॒वम॑नु॒ विक्र॑मस्व॒ निर्भ॑क्तः॒ स यं॑ द्विष्मो विष्णोः॑ - []

Pada Paata

विष्णोः॑ । क्रमः॑ । अ॒सि । अ॒भि॒मा॒ति॒हेत्य॑भिमाति - हा । गा॑य॒त्रम् । छन्दः॑ । एति॑ । रो॒ह
। पृ॒थि॒वीम् । अनु॑ । वीति॑ । क्रम॑स्व । निर्भ॑क्त इति निः - भ॒क्तः । सः । यम् । द्विष्मः॑ ।
विष्णोः॑ । क्रमः॑ । अ॒सि । अ॒भि॒श॒स्ति॒हेत्य॑भि॒शस्ति॒ - हा । त्रैष्टु॑भम् । छन्दः॑ । एति॑ । रो॒ह
। अ॒न्तरि॑क्षम् । अनु॑ । वीति॑ । क्रम॑स्व । निर्भ॑क्त इति निः - भ॒क्तः । सः । यम् । द्विष्मः॑
। विष्णोः॑ । क्रमः॑ । अ॒सि । अ॒रा॒ती॒यतः॑ । ह॒न्ता । जा॑ग॒तम् । छन्दः॑ । एति॑ । रो॒ह । दि॒-
वम् । अनु॑ । वीति॑ । क्रम॑स्व । निर्भ॑क्त इति निः - भ॒क्तः । सः । यम् । द्विष्मः॑ । विष्णोः॑ ।

2 TS 4.2.1.2

TS 4.2.1.2

Samhita Paata

क्रमोऽसि शत्रूयतो हन्ताऽनुष्टुभं छन्द आ रोह दिशोऽनु विक्रमस्व निर्भक्तः स यं द्विष्मः ॥
 अक्रन्ददग्निः स्तनयन्निव द्यौः क्षामा रेरिहद्-वीरुधः समञ्जन् । सद्यो जज्ञानो वि हीमिद्धो अख्यदा
 रोदसी भानुना भात्यन्तः ॥ अग्रेऽभ्यावर्तिन्नभि न आ वर्तस्वाऽऽयुषा वर्चसा सन्या मेधया प्रजया
 धनेन ॥ अग्रे - []

Pada Paata

क्रमः । असि । शत्रूयत इति शत्रु - यतः । हन्ता । आनुष्टुभमित्यानु - स्तुभम् । छन्दः । एति
 । रोह । दिशः । अनु । वीति । क्रमस्व । निर्भक्त इति निः - भक्तः । सः । यम् । द्विष्मः
 ॥ अक्रन्दत् । अग्निः । स्तनयन् । इव । द्यौः । क्षाम । रेरिहत् । वीरुधः । समञ्जन्निति
 सं - अञ्जन् ॥ सद्यः । जज्ञानः । वीति । हि । ईम् । इद्धः । अख्यत् । एति । रोदसी
 इति । भानुना । भाति । अन्तः ॥ अग्रे । अभ्यावर्तिन्नित्यभि - आवर्तिन् । अभीति । नः
 । एति । वर्तस्व । आयुषा । वर्चसा । सन्या । मेधया । प्रजयेति प्र - जया । धनेन ॥ अग्रे ।

3 TS 4.2.1.3

TS 4.2.1.3

Samhita Paata

अङ्गिरः शतं ते सन्त्वावृतः सहस्रं त उपावृतः । तासां पोषस्य पोषेण पुनर्नो नृष्टमा कृधि पुनर्नो
 रयिमा कृधि ॥ पुनरूर्जा निर्वर्तस्व पुनरग्न इषाऽऽयुषा । पुनर्नः पाहि विश्वतः ॥ सह रय्या
 नि वर्तस्वाग्ने पिन्वस्व धारया । विश्वप्स्त्रिया विश्व तस्परि ॥ उदुत्तमं वरुण पाशं मस्मदवाधुमं - []

Pada Paata

अ॒ङ्गिरः । श॒तम् । ते । स॒न्तु । आ॒वृ॒त इत्यौ॑-वृ॒तः । स॒हस्र॑म् । ते । उ॒पा॒वृ॒त इत्यु॑प-आ॒वृ॒तः
 ॥ तासा॑म् । पोष॑स्य । पोषे॑ण । पुनः॑ । नः । न॒ष्टम् । एति॑ । कृ॒धि । पुनः॑ । नः । र॒यिम्
 । एति॑ । कृ॒धि ॥ पुनः॑ । ऊ॒र्जा । नीति॑ । व॒र्तस्व॑ । पुनः॑ । अ॒ग्रे । इ॒षा । आयु॑षा ॥
 पुनः॑ । नः । पा॒हि । वि॒श्वतः॑ ॥ स॒ह । र॒य्या । नीति॑ । व॒र्तस्व॑ । अ॒ग्रे । पि॒न्वस्व॑ । धा॒रया॑
 ॥ वि॒श्वप्ति॑येति॒ वि॒श्व-प्ति॑या । वि॒श्वतः॑ । परि॑ ॥ उ॒दि॒ति । उ॒त्त॒म॒मि॒त्यु॒त-त॒मम् । व॒रु॒ण ।
 पा॒शम् । अ॒स्मत् । अ॒वेति॑ । अ॒ध॒मम् ।

4 TS 4.2.1.4**TS 4.2.1.4****Samhita Paata**

वि॒ म॑द्भ्य॒मः श्र॑थाय । अथा॑ व॒यमा॑दित्य व॒ते त॒वाना॑गसो॒ अदि॑तये स्याम ॥ आ त्वा॑ऽहार॒ष-
 म॒न्तर॑भूर्द्धुव॒स्ति॒ष्ठा ऽवि॑चाचलिः । वि॒शस्त्वा॑ सर्वा॑ वाञ्छन्त्व॒स्मिन् रा॒ष्ट्रम॑धिं श्रय ॥ अ॒ग्रे बृ॒हन्नु॑ष-
 सा॒मू॒र्द्धो अ॑स्थान्निर्जग्मि॒वान्-तम॑सो॒ ज्योति॑षाऽऽगा॑त् । अ॒ग्नि॒र्भानु॑ना॒ रुश॑ता॒ स्वङ्ग॑ आ जा॒तो वि॒श्वा
 स॒द्भान्य॑प्राः ॥ सीद॒ त्वं मा॒तुर॒स्या - []

Pada Paata

वीतिं । म॒द्ध्य॒मम् । श्र॒था॒य॒ ॥ अथ॑ । व॒यम् । अ॒दित्य॑ । व्र॒ते । तव॑ । अना॒गसः॑ ।
 अदि॑तये । स्या॒म॒ ॥ एति॑ । त्वा॒ । अ॒हार॒षम् । अ॒न्तः । अ॒भूः । ध्रु॒वः । तिष्ठ॑ ।
 अवि॑चाचलि॒रित्य॑वि - चा॒चलिः॑ ॥ वि॒शः । त्वा॒ । सर्वाः॑ । वा॒ञ्छन्तु॑ । अ॒स्मिन् । रा॒ष्ट्रम् ।
 अधी॑ति । श्र॒य॒ ॥ अ॒ग्ने॑ । बृ॒हन् । उ॒षसा॑म् । ऊ॒र्ध्वः । अ॒स्थात् । नि॒र्जग्मि॑वानि॒ति॑ निः -
 ज॒ग्मि॒वान् । तम॑सः । ज्योति॑षा । एति॑ । अ॒गात् ॥ अ॒ग्निः । भा॒नुना॑ । रु॒शता॑ । स्व॒ङ्ग इति॑
 सु - अ॒ङ्गः । एति॑ । जा॒तः । वि॒श्वौ । स॒द्मानि॑ । अ॒प्राः ॥ सी॒द॑ । त्वम् । मा॒तुः । अ॒स्याः ।

5 TS 4.2.1.5

TS 4.2.1.5

Samhita Paata

उ॒प॒स्थे वि॒श्वान्य॑ग्ने व॒युना॑नि वि॒द्वान् । मै॒नाम॑र्चिषा॒ मा तप॑सा॒ऽभि शू॑शु॒चोऽन्तर॑स्याः शु॒क्रज्यो॑ति॒र्वि
 भा॑हि ॥ अ॒न्तर॑ग्ने रु॒चा त्व॑मु॒खायै॑ स॒दने॑ स्वे । तस्या॑स्त्वः॒ हर॑सा॒ तप॑ञ्जात॒वेदः॑ शि॒वो भ॑व ॥
 शि॒वो भू॒त्वा म॒ह्यम॑ग्नेऽथो॑ सी॒द शि॒वस्त्वं । शि॒वाः कृ॒त्वा दि॒शः सर्वाः॑ स्वां॒ योनि॑मि॒हाऽऽ स॑दः ॥
 ह॒सः शु॑चिष () द्व॒सु॒रन्तरि॑क्ष-स॒द्भोता॑ वेदि॒षदति॑थि॒ दु॒रोण॑सत् । नृ॒षद्व॑र॒सद् ऋ॑त॒सद् व्यो॑म॒सद्
 अ॒ब्जा गो॒जा ऋ॑त॒जा अ॑द्रि॒जा ऋ॑तं बृ॒हत् ॥

Pada Paata

उ॒प॒स्थ इत्यु॑प - स्थे । वि॒श्वानि॑ । अ॒ग्ने॑ । व॒युना॑नि । वि॒द्वान् ॥ मा । ए॒नाम् । अ॒र्चिषा॑ । मा
 । तप॑सा । अ॒भीति॑ । शू॒शु॒चः । अ॒न्तः । अ॒स्याम् । शु॒क्रज्यो॑ति॒रिति॑ शु॒क्र-ज्यो॑तिः । वी॒ति॑ ।

भा॒हि ॥ अ॒न्तः । अ॒ग्ने । रु॒चा । त्वम् । उ॒खायै॑ । स॒दने॑ । स्वे ॥ तस्याः॑ । त्वम् । ह॒रसा॑
 । तप॒न्न । जा॒तवे॑द इति॒ जा॒त-वे॑दुः । शि॒वः । भु॒व ॥ शि॒वः । भू॒त्वा । म॒ह्यम् । अ॒ग्ने । अ॒थो
 इति॑ । सी॒दु । शि॒वः । त्वम् ॥ शि॒वाः । कृ॒त्वा । दि॒शः । सर्वाः॑ । स्वा॒म् । योनि॑म् । इ॒ह
 । एति॑ । अ॒स॒दुः ॥ ह॒सः । शु॒चिष॑दि॒ति शु॒चि - स॒त् () । वसुः॑ । अ॒न्त॒रि॒क्ष॒स॒दि॒त्यन्त॑रि॒क्ष
 - स॒त् । हो॒ता । वे॒दिष॑दि॒ति वे॒दि - स॒त् । अ॒ति॒थिः । दु॒रो॒ण॒स॒दि॒ति दु॒रो॒ण - स॒त् ॥ नृ॒ष॒दि॒ति
 नृ - स॒त् । व॒र॒स॒दि॒ति व॒र-स॒त् । ऋ॒त॒स॒दि॒त्यृत॑-स॒त् । व्यो॒म॒स॒दि॒ति व्यो॒म-स॒त् । अ॒ब्जा इ॒त्य॒प्-
 जाः । गो॒जा इति॑ गो॒-जाः । ऋ॒त॒जा इ॒त्यृत॑ - जाः । अ॒द्रि॒जा इ॒त्य॒द्रि - जाः । ऋ॒तम् । बृ॒हत् ॥

6 TS 4.2.2.1

TS 4.2.2.1

Samhita Paata

दि॒वस्परि॑ प्र॒थ॒मं ज॑ज्ञे अ॒ग्नि॒र॒स्मद् द्वि॑तीयं परि॑ जा॒तवे॑दाः । तृ॒तीय॑म॒प्सु नृ॒मणा॑ अज॑स्रमिन्धा॒न ए॒नं
 ज॒रते॑ स्वा॒धीः ॥ वि॒द्वा ते॑ अ॒ग्ने त्रे॒धा त्र॒याणि॑ वि॒द्वा ते॑ स॒द्य वि॒भृतं॑ पु॒रु॒त्रा । वि॒द्वा ते॑ ना॒मं प॒र॒मं
 गु॒हा यद्वि॑द्वा तमु॒त्सं॑ यत॑ आ॒ज॒गन्थं॑ ॥ स॒मु॒द्रे त्वा॑ नृ॒मणा॑ अ॒प्स्वन्त॑र्नृ॒चक्षा॑ ई॒धे दि॒वो अ॑ग्न ऊ॒धन्नं॑
 । तृ॒तीयै॑ त्वा - []

Pada Paata

दि॒वः । प॒री॒ति । प्र॒थ॒मम् । ज॑ज्ञे । अ॒ग्निः । अ॒स्मत् । द्वि॒तीय॑म् । प॒री॒ति । जा॒तवे॑दा इति॒
 जा॒त - वे॑दाः ॥ तृ॒तीय॑म् । अ॒प्स्वि॒त्य॒प्-सु । नृ॒मणा॑ इति॒ नृ - म॒नाः । अज॑स्रम् । इन्धा॒नः

। ए॒न॒म् । ज॒र॒ते । स्वा॒धीरि॑ति॒ स्वा॒धीः ॥ वि॒द्म । ते । अ॒ग्ने । त्रे॒धा । त्र॒याणि॑ । वि॒द्म ।
 ते । स॒द्म । वि॒भृ॒तमि॑ति॒ वि - भृ॒त॒म् । पु॒रु॒त्रेति॑ पु॒रु - त्रा ॥ वि॒द्म । ते । ना॒म । प॒र॒म॒म् ।
 गु॒हा । यत् । वि॒द्म । त॒म् । उ॒त्स॑म् । य॒तः । आ॒ज॒गन्धे॑त्या॒ - ज॒गन्ध॑ ॥ स॒मु॒द्रे । त्वा ।
 नृ॒मणा॑ इति॑ नृ - म॒नाः । अ॒प्स्वि॒त्य॒प्- सु । अ॒न्तः । नृ॒च॒क्षा इति॑ नृ॒च॒क्षाः । ई॒धे । दि॒वः
 । अ॒ग्ने । ऊ॒ध॒न् ॥ तृ॒ती॒ये । त्वा ।

7 TS 4.2.2.2

TS 4.2.2.2

Samhita Paata

रज॑सि तस्थि॒वाꣳ सं॑मृतस्य॒ योनौ॑ म॒हिषा॑ अ॒हि॒न्व॒न् ॥ अ॒क्र॑न्दद॒ग्निः स्त॒नय॑न्नि॒व द्यौः क्षा॒मा रे॑रि॒हद॒-
 वी॒रु॒धः स॒म॒ञ्ज॒न् । स॒द्यो ज॑ज्ञा॒नो वि॒ ही॒मि॒द्धो अ॒ख्य॑दा रोद॑सी भा॒नुना॑ भा॒त्यन्तः ॥ उ॒शिक् पा॑व॒को
 अ॒र॒तिः सु॑मे॒धा म॑र्तेष्व॒ग्निर॑मृतो॒ निधा॑यि । इ॒य॒र्ति धू॑मम॒रुषं॑ भ॒रि॑भ्रदुच्छु॒क्रेण॑ शो॒चिषा॑ द्यामि॒नक्ष॑त् ॥
 वि॒श्वस्य॑ के॒तुर्भु॑वनस्य॒ गर्भ॑ आ - []

Pada Paata

रज॑सि । त॒स्थि॒वाꣳस॑म् । ऋ॒तस्य॑ । यो॒नौ । म॒हि॒षाः । अ॒हि॒न्व॒न् ॥ अ॒क्र॑न्दत् । अ॒-
 ग्निः । स्त॒नय॑न् । इ॒व । द्यौः । क्षा॒म । रे॑रि॒हत् । वी॒रु॒धः । स॒म॒ञ्ज॒निति॑ सं - अ॒ञ्ज॒न्
 ॥ स॒द्यः । ज॑ज्ञा॒नः । वी॒ति । हि । ई॒म् । इ॒द्धः । अ॒ख्य॑त् । ए॒ति । रोद॑सी इति॑ ।
 भा॒नुना॑ । भा॒ति । अ॒न्तः ॥ उ॒शिक् । पा॑व॒कः । अ॒र॒तिः । सु॑मे॒धा इति॑ सु - मे॒धाः ।
 म॑र्तेषु । अ॒ग्निः । अ॒मृतः॑ । नी॒ति । धा॒यि ॥ इ॒य॒र्ति । धू॑मम् । अ॒रु॒षम् । भ॒रि॑भ्रत् । उ॒-

दितिं । शुक्रेण । शोचिषां । द्याम् । इनक्षत् ॥ विश्वस्य । केतुः । भुवनस्य । गर्भः । एति ।

8 TS 4.2.2.3

TS 4.2.2.3

Samhita Paata

रोदसी अपृणाज्जायमानः । वीडुं चिदद्रिमभिनत् परायन् जना यदग्निमयजन्त पञ्च ॥ श्रीणामुदारो
धुरुणो रयीणां मनीषाणां प्रार्पणः सोमंगोपाः । वसोः सूनुः सहसो अप्सु राजा वि भात्यग्रं
उषसामिधानः ॥ यस्ते अद्य कृणवद्-भद्रशोचेऽपूपं देव घृतवन्तमग्रे । प्रतं नय प्रतरां वस्यो
अच्छाभि द्युम्नं देवभक्तं यविष्ठ ॥ आ - []

Pada Paata

रोदसी इति । अपृणात् । जायमानः ॥ वीडुम् । चित् । अद्रिम् । अभिनत् । पराय-
न्निति परा - यन् । जनाः । यत् । अग्निम् । अयजन्त । पञ्च ॥ श्रीणाम् । उदारः
। धुरुणः । रयीणाम् । मनीषाणाम् । प्रार्पण इति प्र - अर्पणः । सोमंगोपा इति सोमं -
गोपाः ॥ वसोः । सूनुः । सहसः । अप्स्वित्यप्- सु । राजा । वीति । भाति । अग्रे
। उषसाम् । इधानः ॥ यः । ते । अद्य । कृणवत् । भद्रशोच इति भद्र - शोचे ।
अपूपम् । देव । घृतवन्तमिति घृत - वन्तम् । अग्रे ॥ प्रेति । तम् । नय । प्रतरामिति प्र
- तराम् । वस्यः । अच्छ । अभीति । द्युम्नम् । देवभक्तमिति देव - भक्तम् । यविष्ठ ॥ एति ।

9 TS 4.2.2.4

TS 4.2.2.4

Samhita Paata

तं भज सौश्रवसेष्वंग उक्थ-उक्थ आ भज शस्यमाने । प्रियः सूर्ये प्रियो अग्रा भवात्युज्जातेन
भिनदुज्जनित्वैः ॥ त्वामंग्रे यजमाना अनु द्यून् विश्वा वसूनि दधिरे वार्याणि । त्वया सह
द्रविणमिच्छमाना व्रजं गोमन्तमुशिजो वि वव्रुः ॥ दृशानो रुक्म उर्व्या व्यद्यौद्-दुर्मरुषमायुः श्रिये
रुचानः । अग्रिमृतो अभवद्-वयोभिर्यदे- () -नं द्यौरजनयथ सुरेताः ॥

Pada Paata

तम् । भज । सौश्रवसेषु । अग्रे । उक्थ उक्थ इत्युक्थे - उक्थे । एति । भज । शस्यमाने
॥ प्रियः । सूर्ये । प्रियः । अग्रा । भवाति । उदिति । जातेन । भिनदत् । उदिति ।
जनित्वैः ॥ त्वाम् । अग्रे । यजमानाः । अन्विति । द्यून् । विश्वा । वसूनि । दधिरे ।
वार्याणि ॥ त्वया । सह । द्रविणम् । इच्छमानाः । व्रजम् । गोमन्तमिति गो - मन्तम् ।
उशिजः । वीति । वव्रुः ॥ दृशानः । रुक्मः । उर्व्या । वीति । अद्यौत् । दुर्मरुषमिति दुः
- मरुषम् । आयुः । श्रिये । रुचानः ॥ अग्रिः । अमृतः । अभवत् । वयोभिरिति वयः -
भिः । यत् () । एनम् । द्यौः । अजनयत् । सुरेता इति सु - रेताः ॥

10 TS 4.2.3.1

TS 4.2.3.1

Samhita Paata

अन्नप॒तेऽन्नस्य॑ नो दे॒ह्यन॑मी॒वस्य॑ शु॒ष्मिणः॑ । प्र प्र॑दा॒तारं॑ ता॒रिष॑ ऊ॒र्जं नो॑ धेहि द्वि॒पदे॑ चतु॑ष्पदे
॥ उ॒दु त्वा॑ वि॒श्वे दे॒वा अ॒ग्रे भर॑न्तु चि॒त्तिभिः॑ । स नो॑ भव शि॒वत॑मः सु॒प्रती॑को वि॒भाव॑सुः ॥
प्रेद॑ग्रे ज्योति॑ष्मान् याहि शि॒वेभि॑र्चि॒भिस्त्वं । बृ॒हद्भि॑र्भा॒नुभि॑र्भा॒सन् मा हि॑सी स्त॒नुवा॑ प्र॒जाः ॥
स॒मिधा॑ऽग्निं दु॒वस्य॑त घृ॒तैर्बो॑धय॒ताति॑थिं । आ - []

Pada Paata

अन्नप॒त॒ इत्यन्नं॑ - प॒ते । अन्न॑स्य । नः । दे॒हि । अ॒न॒मी॒वस्य॑ । शु॒ष्मिणः॑ ॥ प्रेति॑ । प्र॒दा॒तार॑मिति
प्र - दा॒तार॑म् । ता॒रिषः॑ । ऊ॒र्जम् । नः । धे॒हि । द्वि॒पद॑ इति द्वि - पदे॑ । चतु॑ष्पद॒ इति॑ चतुः -
प॒दे ॥ उ॒दिति॑ । उ॒ । त्वा॑ । वि॒श्वे । दे॒वाः । अ॒ग्रे । भर॑न्तु । चि॒त्तिभि॑रिति चि॒त्ति - भिः॑ ॥
सः । नः । भ॒व । शि॒वत॑म् इति शि॒व - त॑म् । सु॒प्रती॑क॒ इति॑ सु - प्रती॑कः । वि॒भाव॑सु॒रिति॑
वि॒भा॒व॒सुः ॥ प्रेति॑ । इत् । अ॒ग्रे । ज्योति॑ष्मान् । या॒हि । शि॒वेभिः॑ । अ॒र्चिभि॑रित्य॒र्चि - भिः॑
। त्वम् ॥ बृ॒हद्भि॑रिति बृ॒हत् - भिः॑ । भा॒नुभि॑रिति भा॒नु - भिः॑ । भा॒सन् । मा । हि॑सीः ।
त॒नुवा॑ । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः ॥ स॒मिधे॑ति सं - इधा॑ । अ॒ग्निम् । दु॒वस्य॑त । घृ॒तैः । बो॑धय॒त
। अ॒ति॒थिम् ॥ एति॑ ।

11 TS 4.2.3.2

TS 4.2.3.2

Samhita Paata

ऽस्मिन् हव्या जुहोतन ॥ प्रप्रायमग्निर्भरतस्य शृण्वे वि यत् सूर्यो न रोचते बृहद्भाः । अभि यः
 पूरुं पृतनासु तस्थौ दीदाय दैव्यो अतिथिः शिवो नः ॥ आपो देवीः प्रति गृहीत भस्मैतत् स्योने
 कृणुद्धः सुरभावु लोके । तस्मै नमन्तां जनयः सुपत्नीर्मातेव पुत्रं बिभृता स्वेन ॥ अपस्वग्ने
 सधिष्टव- []

Pada Paata

अस्मिन् । हव्या । जुहोतन् ॥ प्रप्रेति प्र - प्र । अयम् । अग्निः । भरतस्य । शृण्वे । वीतिं
 । यत् । सूर्यः । न । रोचते । बृहत् । भाः ॥ अभीतिं । यः । पूरुम् । पृतनासु । तस्थौ
 । दीदाय । दैव्यः । अतिथिः । शिवः । नः ॥ आपः । देवीः । प्रतीतिं । गृहीत ।
 भस्म । एतत् । स्योने । कृणुद्धम् । सुरभौ । उ । लोके ॥ तस्मै । नमन्ताम् । जनयः ।
 सुपत्नीरिति सु - पत्नीः । माता । इव । पुत्रम् । बिभृत । स्विति । एनम् ॥ अपस्वित्यप्
 - सु । अग्ने । सधिः । तव ।

12 TS 4.2.3.3

TS 4.2.3.3

Samhita Paata

सौष॑धीरनु॑ रु॒द्धय॑से । गर्भे॑ स॒ञ्जाय॑से पुनः॑ ॥ गर्भो॑ अ॒स्योष॑धीनां॒ गर्भो॑ वन॒स्पती॑नां । गर्भो॑ विश्व॑-
स्य भू॒तस्या॑ग्रे गर्भो॑ अ॒पाम॑सि ॥ प्र॒सद्य॑ भस्म॑ना॒ योनि॑म॒पश्च॑ पृथि॒वीम॑ग्रे । स॒सृज्य॑ मा॒तृभि॑स्त्वं
ज्योति॑ष्मान् पुन॑राऽस॑दः ॥ पुन॑रा॒सद्य॑ स॒दन॑म॒पश्च॑ पृथि॒वीम॑ग्रे । शेषे॑ मा॒तुर्य॑थोप॒स्थे ऽन्त॑र॒स्याः
शि॒वत॑मः ॥ पुन॑रू॒र्जा - []

Pada Paata

सः । ओष॑धीः । अ॒न्वि॑ति । रु॒द्धय॑से ॥ गर्भे॑ । स॒ञ् । जा॒य॑से । पुनः॑ ॥ गर्भः॑ । अ॒सि ।
ओष॑धीनाम् । गर्भः॑ । वन॒स्पती॑नाम् ॥ गर्भः॑ । विश्व॑स्य । भू॒तस्य॑ । अ॒ग्रे । गर्भः॑ । अ॒पाम् ।
अ॒सि ॥ प्र॒सद्ये॑ति प्र - सद्य॑ । भस्म॑ना । योनि॑म् । अ॒पः । च॒ । पृथि॒वीम् । अ॒ग्रे ॥ स॒सृज्ये॑ति
सं - सृज्य॑ । मा॒तृभि॑रिति मा॒तृ - भिः । त्वम् । ज्योति॑ष्मान् । पुनः॑ । ए॒ति । अ॒सदुः ॥
पुनः॑ । अ॒सद्ये॑त्याँ-सद्य॑ । स॒दनम् । अ॒पः । च॒ । पृथि॒वीम् । अ॒ग्रे ॥ शेषे॑ । मा॒तुः । य-
था॑ । उ॒पस्थ॑ इत्युप - स्थे । अ॒न्तः । अ॒स्याम् । शि॒वत॑म॒ इति॑ शिव - त॒मः ॥ पुनः॑ । ऊ॒र्जा ।

13 TS 4.2.3.4

TS 4.2.3.4

Samhita Paata

-नि वर्तस्व पुनरग्र इषा ऽऽयुषा । पुनर्नः पाहि विश्वतः ॥ सह रय्या नि वर्तस्वाग्ने पिन्वस्व धारया
 । विश्वप्स्त्रिया विश्वतस्परि ॥ पुनस्त्वा ऽऽदित्या रुद्रा वसंवः समिन्धतां पुनर्ब्रह्माणो वसुनीथ
 यज्ञिः । घृतेन त्वं तनुवो वर्द्धयस्व सत्याः सन्तु यजमानस्य कामाः ॥ बोधा नो अस्य वचंसो
 यविष्ठ मश्हिष्ठस्य प्रभृतस्य स्वधावः । पीयति त्वो अनु () त्वो गृणाति वन्दारुस्ते तनुव वन्दे
 अग्ने ॥ स बोधि सूरिर्मघवा वसुदावा वसुपतिः । युयोद्धयस्मद् द्वेषाशंसि ॥

Pada Paata

नीतिं । वर्तस्व । पुनः । अग्ने । इषा । आयुषा ॥ पुनः । नः । पाहि । विश्वतः ॥ सह
 । रय्या । नीतिं । वर्तस्व । अग्ने । पिन्वस्व । धारया ॥ विश्वप्स्त्रियेति विश्व - प्स्रिया ।
 विश्वतः । परि ॥ पुनः । त्वा । आदित्याः । रुद्राः । वसंवः । समितिं । इन्धताम् । पुनः
 । ब्रह्माणः । वसुनीथेति वसु-नीथ । यज्ञिः ॥ घृतेन । त्वम् । तनुवः । वर्द्धयस्व । सत्याः
 । सन्तु । यजमानस्य । कामाः ॥ बोधं । नः । अस्य । वचंसः । यविष्ठ । मश्हिष्ठस्य ।
 प्रभृतस्येति प्र - भृतस्य । स्वधाव इति स्वधा - वः ॥ पीयति । त्वः । अन्विति () । त्वः
 । गृणाति । वन्दारुः । ते । तनुवम् । वन्दे । अग्ने ॥ सः । बोधि । सूरिः । मघवेति
 मघ - वा । वसुदावेति वसु - दावा । वसुपतिरिति वसु - पतिः ॥ युयोधि । अस्मत् । द्वेषाशंसि ॥

14 TS 4.2.4.1

TS 4.2.4.1

Samhita Paata

अपे॑त॒ वी॒त॒ वि॒ च॑ सर्प॒तातो॑ येऽत्र॒ स्थ॒ पु॒रा॒णा॒ ये च॑ नू॒त॒नाः । अदा॑दि॒दं॒ य॒मोऽव॑सानं॒ पृथि॑व्या
अक्र॑न्नि॒मं पि॒तरो॑ लो॒कम॑स्मै ॥ अ॒ग्नेर्भ॑स्मा॒स्य॒ग्नेः पु॒री॒षम॑सि स॒ज्ञान॑म॒सि का॒म॒ध॒रणं॑ मयि॒ ते का॒म॒ध॒रणं॑
भू॒यात् ॥ सं॒या वः॑ प्रि॒यास्त॒नुवः॑ सं प्रि॒या हृद॑यानि वः । आ॒त्मा वो॑ अस्तु - []

Pada Paata

अपे॑ति । इ॒त॒ । वी॒ति॑ । इ॒त॒ । वी॒ति॑ । च॒ । सर्प॑त॒ । अतः॑ । ये । अत्र॑ । स्थ॒ । पु॒रा॒णाः
। ये । च॒ । नू॒त॒नाः ॥ अदा॑त् । इ॒दम् । य॒मः । अ॒व॒सा॒न॒मि॒त्य॒व - सा॒नम् । पृथि॑व्याः ।
अक्र॑न् । इ॒मम् । पि॒तरः॑ । लो॒कम् । अ॒स्मै ॥ अ॒ग्नेः । भ॒स्मं । अ॒सि॒ । अ॒ग्रः॑ । पु॒री॒षम्
। अ॒सि॒ । स॒ज्ञान॑मि॒तिं सं - ज्ञान॑म् । अ॒सि॒ । का॒म॒ध॒रण॑मि॒तिं का॒म - ध॒रणम् । मयि॑ । ते
। का॒म॒ध॒रण॑मि॒तिं का॒म - ध॒रणम् । भू॒यात् ॥ स॒मि॒तिं । याः । वः॑ । प्रि॒याः । त॒नुवः॑ ।
स॒मि॒तिं । प्रि॒या । हृद॑यानि । वः॑ ॥ आ॒त्मा । वः॑ । अस्तु॑ ।

15 TS 4.2.4.2

TS 4.2.4.2

Samhita Paata

संप्रि॑यः संप्रि॑यास्त॒नुवो॑ मम॒ ॥ अ॒य॒ः सो अ॒ग्निर्य॑स्मिन्थ॒-सोम॑मिन्द्रः सु॒तं दु॒धे ज॒ठरे॑ वाव॒शानः॑ ।
स॒ह॒स्रि॒यं वा॒ज॒म॒त्यं न स॑सि॒ः स॒स॒वान्थ॑-स॒न्थ॒-स्तू॒यसे॑ जा॒तवे॑दः ॥ अ॒ग्ने दि॒वो अ॒र्ण॒म॒च्छा॑ जिगा॒स्य॒-
च्छा॑ दे॒वाः ऊ॒चिषे॑ धि॒ष्णि॒या॒ ये । याः प॒र॒स्ता॑द्-रो॒च॒ने सू॒र्य॑स्य॒ याश्चा॑ व॒स्ता॑-दु॒प॒ति॒ष्ठन्त॑ आ॒पः ॥

अ॒ग्रे यत् ते दि॒वि व॒चः पृथि॒व्यां यदोष॑धीष्णु - []

Pada Paata

संप्रि॒य इति॑ सं-प्रि॒यः । संप्रि॒या इति॑ सं - प्रि॒याः । त॒नुवः॑ । म॒म ॥ अ॒यम् । सः । अ॒ग्निः
। यस्मि॑न् । सोम॑म् । इन्द्रः॑ । सु॒तम् । दु॒धे । ज॒ठरे॑ । वा॒वशा॑नः ॥ स॒हस्रि॑यम् । वाज॑म्
। अत्य॑म् । न । स॒प्तिम् । स॒स॒वानि॑ति स - स॒वान् । स॒न् । स्तृ॒यसे॑ । जा॒तवे॑द इति॑ जा॒त
- वे॒दः ॥ अ॒ग्रे । दि॒वः । अ॒र्णम् । अ॒च्छ । जि॒गासि॑ । अ॒च्छ । दे॒वान् । ऊ॒चिषे॑ ।
धि॒ष्णि॒याः । ये ॥ याः । प॒रस्ता॑त् । रो॒चने॑ । सू॒र्यस्य॑ । याः । च॒ । अ॒वस्ता॑त् । उ॒प॒तिष्ठ॑न्त
इत्यु॑प - तिष्ठ॑न्ते । आपः॑ ॥ अ॒ग्रे । यत् । ते । दि॒वि । व॒चः । पृथि॒व्याम् । यत् । ओष॑धीषु ।

16 TS 4.2.4.3

TS 4.2.4.3

Samhita Paata

-ऽप्सु वा॑ यजत्र । येना॒न्तरि॑क्ष-मु॒र्वात॑तन्धं त्वेषः स भानु॑र॒र्णवो॑ नृचक्षाः॑ ॥ पु॒री॒ष्या॑सो अ॒ग्रयः॑
प्राव॑णेभिः स॒जोष॑सः । जुष॑न्ताः ह॒व्यमाहु॑तमनमी॒वा इषो॑ म॒हीः ॥ इडा॑म॒ग्रे पु॒रुदः॑ सः स॒निं
गोः श॑श्वत्त॒मः ह॒वमा॑नाय साध । स्या॑न्नः स॒नुस्त॑न॒यो वि॒जावा॑ऽग्रे सा ते सु॒म॒तिभू॑त्व॒स्मे ॥ अ॒यं
ते योनि॑र॒ ऋ॒त्वियो॑ यतो॑ जा॒तो अ॒रोच॑थाः । तं जा॒न - []

Pada Paata

अ॒प्स्वि॒त्यप् - सु । वा । य॒ज॒त्र ॥ येन॑ । अ॒न्तरि॑क्षम् । उ॒रु । आ॒त॒तन्थे॑त्याँ - त॒तन्थं
 । त्वे॒षः । सः । भा॒नुः । अ॒र्णवः । नृ॒चक्षा॑ इति॑ नृ - चक्षाः॑ ॥ पु॒री॒ष्या॑सः । अ॒ग्नयः॑ ।
 प्रा॒व॒णेभि॑रिति॑ प्र - व॒नेभिः॑ । स॒जोष॑सु इति॑ स - जोष॑सः ॥ जु॒षन्ता॑म् । ह॒व्यम् । आहु॑त॒मित्या
 - हु॒तम् । अ॒न॒मी॒वाः । इ॒षः । म॒हीः ॥ इ॒डा॑म् । अ॒ग्ने । पु॒रु॒द॒श्स॒मिति॑ पुरु - द॒श्स॑म् ।
 स॒निम् । गोः । श॒श्वत्त॑ममिति॑ शश्वत् - त॒मम् । ह॒व॒मा॒नाय॑ । सा॒धु ॥ स्यात् । नः । सू॒नुः
 । तन॑यः । वि॒जावे॑ति॑ वि - जावाँ । अ॒ग्ने । सा । ते । सु॒म॒तिरिति॑ सु॒म॒तिः । भू॒तु । अ॒-
 स्मे इति॑ ॥ अ॒यम् । ते । योनिः॑ । ऋ॒त्वि॒यः । यतः॑ । जा॒तः । अ॒रोच॑थाः ॥ तम् । जा॒नन् ।

17 TS 4.2.4.4

TS 4.2.4.4

Samhita Paata

न्न॑ग्र आ रो॒हाथा॑ नो वर्द्ध॒या र॒यिं ॥ चि॒द॒सि॑ तया॑ दे॒वत॑याऽङ्गि॒र॒स्वद्-ध्रु॒वा सी॑द परि॒चि॒द॒सि॑ तया॑ दे॒व-
 त॑याऽङ्गि॒र॒स्वद् ध्रु॒वा सी॑द लो॒कं पृ॒ण छि॒द्रं पृ॒णार्थो॑ सी॒द शि॒वा त्वं । इ॒न्द्रा॒ग्नी त्वा बृ॒ह॒स्पति॑र॒स्मिन् ।
 योना॑वसी॒षद॑न् ॥ ता अ॑स्य॒ सू॒द॒दोह॑सः सोम॑श् श्री॒णन्ति॑ पृ॒थ॒यः । जन्म॑न् दे॒वानां॑ वि॒श॒स्त्रि॒ष्वा
 रो॒च॒ने दि॒वः ॥

Pada Paata

अ॒ग्ने । ए॒ति॑ । रो॒ह॒ । अ॒थ॑ । नः । व॒र्द्ध॒य॒ । र॒यिम् ॥ चि॒त् । अ॒सि॑ । तया॑ । दे॒वत॑या ।

अङ्गिरस्वत् । ध्रुवा । सीदु । परिचिदिति परि - चित् । असि । तया । देवतया । अङ्गिरस्वत् ।
 ध्रुवा । सीदु । लोकम् । पृण । छिद्रम् । पृण । अथो इति । सीदु । शिवा । त्वम्
 ॥ इन्द्राग्नी इतीन्द्र - अग्नी । त्वा । बृहस्पतिः । अस्मिन् । योनौ । असीषदुन् ॥ ताः ।
 अस्य । सूददोहस इति सूद - दोहसः । सोमम् । श्रीणन्ति । पृश्नयः ॥ जन्मन् । देवानाम्
 । विशः । त्रिषु । एति । रोचने । दिवः ॥

18 TS 4.2.5.1

TS 4.2.5.1

Samhita Paata

समितः सङ्कल्पेथाः संप्रियौ रोचिष्णू सुमनस्यमानौ । इषमूर्जमभि सवसानौ संवां मनांसि
 संव्रता समु चित्तान्याऽकरं ॥ अग्ने पुरीष्याधिपा भवा त्वं नः । इषमूर्जं यजमानाय धेहि ॥
 पुरीष्यस्त्वमग्ने रयिमान् पुष्टिमाऽसि । शिवाः कृत्वा दिशः सर्वाः स्वां योनिमिहाऽसदः ॥
 भवतं नः समनसौ समोकसा - []

Pada Paata

समिति । इत्तम् । समिति । कल्पेथाम् । संप्रियाविति सं - प्रियौ । रोचिष्णू इति । सुम-
 नस्यमानाविति सु - मनस्यमानौ ॥ इषम् । ऊर्जम् । अभीति । सवसानाविति सं - वसानौ
 । समिति । वाम् । मनांसि । समिति । व्रता । समिति । उ । चित्तानि । एति ।
 अकरम् ॥ अग्ने । पुरीष्य । अधिपा इत्यधि - पाः । भव । त्वम् । नः ॥ इषम् ।

ऊ॒र्जम् । यज॑मानाय । धेहि॑ ॥ पु॒री॒ष्यः । त्वम् । अ॒ग्ने । र॒यि॒मानि॑तिं रयि - मान् । पु॒ष्टि॒-
मानि॑तिं पु॒ष्टि॒-मान् । अ॒सि ॥ शि॒वाः । कृ॒त्वा । दि॒शः । सर्वाः॑ । स्वाम् । यो॒निम् । इ॒ह
। ए॒ति । अ॒स॒दुः ॥ भव॑तम् । नः । स॒म॒न॒सा॒वि॒ति॒ स - म॒न॒सौ । स॒मो॒क॒सा॒वि॒ति॒ सं - ओ॒क॒सौ ।

19 TS 4.2.5.2

TS 4.2.5.2

Samhita Paata

-व॒रे॒प॒सौ । मा य॒ज्ञः हि॒सि॒ष्टम् मा य॒ज्ञप॑तिं जा॒तवे॑दसौ शि॒वौ भ॑वतम॒द्य नः ॥ मा॒ते॒व पु॒त्रं पृ॑थि॒वी
पु॒री॒ष्यम॒ग्निः स्वे यो॒ना॒वभा॑रु॒खा । तां वि॒श्वे॒दे॒वैः ऋ॒तुभिः॑ सँवि॒दानः॑ प्र॒जाप॑तिर्वि॒श्वक॑र्मा वि मुञ्च॒तु
॥ यदु॒स्य पा॒रे रज॑सः शु॒क्रं ज्यो॑तिरजा॒यत । तं नः॑ प॒र॒ष॒दति॑ द्विषोऽ॒ग्ने वै॒श्वान॑र॒ स्वाहा॑ ॥ नमः॑
सु ते॑ नि॒र॒ऋ॒ते वि॒श्वरू॑पे - []

Pada Paata

अ॒रे॒प॒सौ ॥ मा । य॒ज्ञम् । हि॒सि॒ष्टम् । मा । य॒ज्ञप॑तिमि॒ति य॒ज्ञ - प॒तिम् । जा॒तवे॑द॒सा॒वि॒तिं
जा॒त - वे॑द॒सौ । शि॒वौ । भ॑व॒तम् । अ॒द्य । नः ॥ मा॒ता । इ॒व । पु॒त्रम् । पृ॑थि॒वी । पु॒री॒ष्यम्
। अ॒ग्निम् । स्वे । यो॒नौ । अ॒भाः । उ॒खा ॥ ता॒म् । वि॒श्वेः॑ । दे॒वैः । ऋ॒तुभि॑रि॒त्यृ॒तु - भिः
। सँवि॒दान इ॒ति सं - वि॒दानः॑ । प्र॒जाप॑तिरि॒ति प्र॒जा - प॒तिः । वि॒श्वक॑र्मे॒ति वि॒श्व - क॑र्मा । वी॒तिं
। मुञ्च॒तु ॥ यत् । अ॒स्य । पा॒रे । रज॑सः । शु॒क्रम् । ज्यो॑तिः । अजा॒यत ॥ तम् । नः ।
प॒र॒ष॒त् । अ॒ती॒तिं । द्विषः॑ । अ॒ग्ने । वै॒श्वान॑र॒ स्वाहा॑ ॥ नमः॑ । स्वि॒तिं । ते । नि॒र॒ऋ॒त

इति॑ निः - ऋ॒ते । वि॒श्वरू॒प इति॑ वि॒श्व - रू॒पे ।

20 TS 4.2.5.3

TS 4.2.5.3

Samhita Paata

ऽय॒स्मयं॑ वि चृ॒ता ब॒न्धमे॑तं । य॒मेन॑ त्वं य॒म्या सं वि॒दानो॑त्त॒मं नाक॑मधि रोहये॒मं ॥ यत्ते॑ दे॒वी
नि॒र॒ऋति॑राब॒बन्ध॑ दा॒मं ग्री॒वास्व॑ वि॒च॒त्यं । इ॒दं ते॑ तद् वि॒ष्यां॑ या॒युषो॑ न म॒द्व्या॒दथा जी॒वः पि॒तुम॑द्धि
प्रमु॑क्तः ॥ यस्या॑स्ते अ॒स्याः क्रू॒र आ॒सञ्जु॑हो॒म्येषां॑ ब॒न्धाना॑मव॒सर्ज॑नाय । भू॒मि॒रिति॑ त्वा॒ जना॑
वि॒दुर्नि॒र॒ऋति॑ - []

Pada Paata

अ॒य॒स्मय॑म् । वी॒तिं । चृ॒त । ब॒न्धम् । ए॒तम् ॥ य॒मेन॑ । त्वम् । य॒म्या । सं॒वि॒दाने॑ति सं -
वि॒दाना॑ । उ॒त्त॒ममि॑त्यु॒त् - त॒मम् । नाक॑म् । अधी॑तिं । रोह॑य । इ॒मम् ॥ यत् । ते । दे॒वी ।
नि॒र॒ऋति॑रिति॒ निः - ऋ॒तिः । आ॒ब॒बन्धे॑त्या॑ - ब॒बन्ध॑ । दा॒मं । ग्री॒वासु॑ । अ॒वि॒च॒त्यमि॑त्य॒वि -
च॒त्यम् ॥ इ॒दम् । ते । तत् । वी॒तिं । स्या॑मि । आ॒युषः॑ । न । म॒द्व्या॑त् । अथ॑ । जी॒वः
। पि॒तुम् । अ॒द्धि । प्रमु॑क्त इति॒ प्र - मु॑क्तः ॥ यस्याः॑ । ते । अ॒स्याः । क्रू॒रे । आ॒सन् ।
जु॒होमि॑ । ए॒षाम् । ब॒न्धाना॑म् । अ॒व॒सर्ज॑नायेत्य॒व॒सर्ज॑नाय ॥ भू॒मिः । इति॑ । त्वा॒ । जनाः॑ ।
वि॒दुः । नि॒र॒ऋति॑रिति॒ निः - ऋ॒तिः ।

21 TS 4.2.5.4

TS 4.2.5.4

Samhita Paata

रिति॑ त्वा॒ ऽहं परि॑ वेद॒ विश्व॑तः ॥ असु॑न्वन्तु॒म य॑जमानमिच्छ॒ स्तेन॑स्येत्यान्-तस्कर॑स्यान् वैषि ।
अ॒न्य म॒स्म-दि॑च्छ॒ सा तं॑ इत्या॒ नमो॑ देवि॒ निरू॑ऋते॒ तुभ्य॑मस्तु ॥ दे॒वीम॒हं निरू॑ऋतिं॒ वन्द॑मानः
पि॒तेव॑ पु॒त्रं द॑स्ये॒ वचो॑भिः । विश्व॑स्य॒ या जा॑यमानस्य॒ वेद॑ शिरः॒ शिरः॑ प्रति॒ सूरी॑ वि च॒ष्टे ॥
नि॒वेश॑नः स॒ङ्गम॑नो॒ वसू॑नां॒ विश्वा॑ रू॒पाऽभि॑ च॒ष्टे - []

Pada Paata

इति॑ । त्वा॒ । अ॒हम् । प॒रीति॑ । वे॒दु । वि॒श्वतः॑ ॥ अ॒सु॑न्वन्तम् । अ॒य॑जमानम् । इ॒च्छ ।
स्ते॒नस्य॑ । इ॒त्याम् । त॒स्कर॑स्य । अ॒न्वि॒ति । ए॒षि ॥ अ॒न्यम् । अ॒स्मत् । इ॒च्छ । सा । ते॒
। इ॒त्या । नमः॑ । दे॒वि । निरू॑ऋत॒ इति॑ निः - ऋ॒ते । तुभ्य॑म् । अ॒स्तु ॥ दे॒वीम् । अ॒हम्
। निरू॑ऋतिमि॒ति निः- ऋ॒तिम् । व॒न्द॑मानः । पि॒ता । इ॒व । पु॒त्रम् । द॑स्ये॒ वचो॑भिरिति॒
वचः॑ - भिः ॥ वि॒श्वस्य॑ । या । जा॑यमानस्य॒ वेद॑ । शिरः॒ शिरः॑ इति॒ शिरः-शि॒रः । प्र॒तीति॑
। सू॒री । वी॒ति । च॒ष्टे ॥ नि॒वेश॑न॒ इति॑ नि - वे॒श॑नः । स॒ङ्गम॑न॒ इति॑ सं - ग॒म॑नः । वसू॑नाम्
। विश्वा॑ । रू॒पा । अ॒भीति॑ । च॒ष्टे ।

22 TS 4.2.5.5

TS 4.2.5.5

Samhita Paata

शचीभिः । देव इव सविता सत्यधर्मेन्द्रो न तस्थौ समरे पथीनां ॥ सं वरत्रा दधातु निराहावान्
कृणोतन । सिञ्चामहा अवटमुद्रिणं वयं विश्वाऽहाऽदस्तमक्षितं ॥ निष्कृताहा-वमवटः सुवत्रः
सुषेचनं । उद्रिणः सिञ्चे अक्षितं ॥ सीरां युञ्जन्ति क्वयो युगा वि तन्वते पृथक् । धीरां देवेषु
सुम्रया ॥ युनक्तु सीरा वि युगा तनोत कृते योनौ वपतेह - []

Pada Paata

शचीभिरिति शचि - भिः ॥ देवः । इव । सविता । सत्यधर्मेति सत्य - धर्मा । इन्द्रः । न
। तस्थौ । समर इति सं - अरे । पथीनाम् ॥ समिति । वरत्राः । दधातुन । निरिति ।
आहावानित्या - हावान् । कृणोतन ॥ सिञ्चामहै । अवटम् । उद्रिणम् । वयम् । विश्वा ।
अहा । अदस्तम् । अक्षितम् ॥ निष्कृताहावमिति निष्कृत - आहावम् । अवटम् । सुवत्रमिति
सु - वत्रम् । सुषेचनमिति सु - सेचनम् ॥ उद्रिणम् । सिञ्चे । अक्षितम् ॥ सीरां । युञ्जन्ति
। क्वयः । युगा । वीति । तन्वते । पृथक् ॥ धीराः । देवेषु । सुम्रया ॥ युनक्तु । सीरां
। वीति । युगा । तनोत । कृते । योनौ । वपतु । इह ।

23 TS 4.2.5.6

TS 4.2.5.6

Samhita Paata

बीजं । गिरा च श्रुष्टिः सभरा असन्नो नेदीय इत् सृण्यां पक्रमा ऽयत् ॥ लाङ्गलं पवीरवः
 सुशेवः सुमतिथ्सरु । उदित कृषति गामविं प्रफर्व्यं च पीवरीं । प्रस्थावद्-रथवाहनं ॥ शुनं
 नः फाला वि तुदन्तु भूमिः शुनं कीनाशा अभि यन्तु वाहान् । शुनं पर्जन्यो मधुना पयोभिः
 शुनासीरा शुनमस्मासु धत्तं ॥ कामं कामदुघे धुक्ष्व मित्राय () वरुणाय च । इन्द्रायाग्रये पूष्ण
 ओषधीभ्यः प्रजाभ्यः ॥ घृतेन सीता मधुना समक्ता विश्वैर्देवैरनुमता मरुद्भिः । ऊर्जस्वती पयसा
 पिन्वमानाऽस्मान्त् सीते पयसाऽभ्या-ववृथ्स्व ॥

Pada Paata

बीजम् ॥ गिरा । च । श्रुष्टिः । सभरा इति स-भराः । असत् । नः । नेदीयः । इत् । सृण्यां
 । पक्रम् । एति । अयत् ॥ लाङ्गलम् । पवीरवम् । सुशेवमिति सु - शेवम् । सुमतिथ्सर्विति
 सुमति - थ्सरु ॥ उदिति । इत् । कृषति । गाम् । अविम् । प्रफर्व्यमिति प्र-फर्व्यम् । च ।
 पीवरीम् ॥ प्रस्थावदिति प्रस्थ-वत् । रथवाहनमिति रथ - वाहनम् ॥ शुनम् । नः । फालाः ।
 वीति । तुदन्तु । भूमिम् । शुनम् । कीनाशाः । अभीति । यन्तु । वाहान् ॥ शुनम् । पर्जन्यः
 । मधुना । पयोभिरिति पयः - भिः । शुनासीरा । शुनम् । अस्मासु । धत्तम् ॥ कामम् ।
 कामदुघ इति काम - दुघे । धुक्ष्व । मित्राय () । वरुणाय । च ॥ इन्द्राय । अग्रये ।
 पूष्णे । ओषधीभ्य इत्योषधि - भ्यः । प्रजाभ्य इति प्र - जाभ्यः ॥ घृतेन । सीता । मधुना ।
 समक्तेति सम् - अक्ता । विश्वैः । देवैः । अनुमतेत्यनु-मता । मरुद्भिरिति मरुत् -भिः ॥ ऊर्ज-

स्वती । पयसा । पिन्वमाना । अस्मान् । सीते । पयसा । अभ्याववृथ्स्वेत्यभि - आववृथ्स्व ॥

24 TS 4.2.6.1

TS 4.2.6.1

Samhita Paata

या जा॒ता ओष॑धयो दे॒वेभ्य॑स्त्रियु॒गं पु॒रा । म॒न्दामि॑ ब॒भ्रूणा॑म॒हः श॒तं धा॑मानि स॒प्त च॑ ॥ श॒तं वो॑ अ॒बं
धा॑मानि स॒हस्र॑मु॒त वो॒ रुहः॑ । अथा॑ श॒तक्र॑त्वो यू॒यमि॑मं मे॒ अग॑दं कृ॒त ॥ पु॒ष्पाव॑तीः प्र॒सूव॑तीः
फ॒लिनी॑र॒फ॒ला उ॒त । अ॒श्वा इ॒व स॒जित्व॑री-वी॒रुधः॑ पा॒रयि॑ष्णवः ॥ ओष॑धीरि॒ति मा॒तर॒-स्तद्वो॑ दे॒वी-
रुपं॑ ब्रु॒वे । र॒पाश्सि॑ वि॒घ्नती॑रि॒त् रपं॑ - []

Pada Paata

याः । जा॒ताः । ओष॑धयः । दे॒वेभ्यः॑ । त्रि॒युग॑मि॒ति त्रि॒-यु॒गम् । पु॒रा ॥ म॒न्दामि॑ । ब॒भ्रूणा॑म् ।
अ॒हम् । श॒तम् । धा॑मानि । स॒प्त । च॑ ॥ श॒तम् । वः । अ॒बं । धा॑मानि । स॒हस्र॑म् । उ॒त ।
वः । रुहः॑ ॥ अथा॑ । श॒तक्र॑त्व इति॑ श॒त - क्र॑त्वः । यू॒यम् । इ॒मम् । मे॒ । अ॒ग॒दम् । कृ॒त ॥
पु॒ष्पाव॑तीरि॒ति पु॒ष्प-व॑तीः । प्र॒सूव॑तीरि॒ति प्र - सू॑व॒तीः । फ॒लिनीः॑ । अ॒फ॒लाः । उ॒त ॥ अ॒श्वाः॑
। इ॒व । स॒जित्व॑रीरि॒ति स - जि॑त्व॒रीः । वी॒रुधः॑ । पा॒रयि॑ष्णवः ॥ ओष॑धीः । इति॑ । मा॒त॒रः॑
। तत् । वः । दे॒वीः । उपे॑ति । ब्रु॒वे ॥ र॒पाश्सि॑ । वि॒घ्नती॑रि॒ति वि - घ्न॑तीः । इ॒त् । रपं॑ ।

25 TS 4.2.6.2

TS 4.2.6.2

Samhita Paata

-श्चातयमानाः ॥ अश्वत्थे वो निषदनं पूर्णे वो वसतिः कृता । गोभाज इत् किलासथ यथ सनवथ
 पूरुषं ॥ यदुहं वाजयन्निमा ओषधीरुहस्त आदुधे । आत्मा यक्ष्मस्य नश्यति पुरा जीवगृभो यथा
 ॥ यदोषधयः संगच्छन्ते राजानः समिता विव । विप्रः स उच्यते भिषग्रक्षोहा ऽमीव चातनः ॥
 निष्कृतिर्नामवो माताऽथा यूयस्थ संकृतीः । सुराः पतत्रिणीः - []

Pada Paata

चातयमानाः ॥ अश्वत्थे । वः । निषदनमिति नि - सदनम् । पूर्णे । वः । वसतिः । कृता
 ॥ गोभाज इति गो - भाजः । इत् । किल । असथ । यत् । सनवथ । पूरुषम् ॥ यत्
 । अहम् । वाजयन् । इमाः । ओषधीः । हस्तै । आदुध इत्यादुधे ॥ आत्मा । यक्ष्मस्य
 । नश्यति । पुरा । जीवगृभ इति जीव - गृभः । यथा ॥ यत् । ओषधयः । संगच्छन्त
 इति सं - गच्छन्ते । राजानः । समिताविति सं - इतौ । इव ॥ विप्रः । सः । उच्यते ।
 भिषक् । रक्षोहेति रक्षः - हा । अमीवचातन इत्यमीव - चातनः ॥ निष्कृतिरिति निः-कृतिः
 । नाम । वः । माता । अथ । यूयम् । स्थ । संकृतीरिति सं - कृतीः ॥ सुराः । पतत्रिणीः ।

26 TS 4.2.6.3

TS 4.2.6.3

Samhita Paata

स्थन् यद् मयति निष्कृत ॥ अन्या वो अन्यामव-त्वन्याऽन्यस्या उपावत । ताः सर्वा ओषधयः
सँविदाना इदं मे प्रावता वचः ॥ उच्छुष्मा ओषधीनां गावो गोष्ठा दिवेरते । धनं सनिष्यन्ती
नामात्मानं तव पूरुष ॥ अति विश्वाः परिष्ठास्तेन इव व्रजमक्रमुः । ओषधयः प्राचुच्यवु र्यत् किं
च तनुवां रपः ॥ या - []

Pada Paata

स्थन् । यत् । आमयति । निरिति । कृत ॥ अन्या । वः । अन्याम् । अवतु । अ-
न्या । अन्यस्याः । उपेति । अवत ॥ ताः । सर्वाः । ओषधयः । सँविदाना इति सं
- विदानाः । इदम् । मे । प्रेति । अवत । वचः ॥ उदिति । शुष्माः । ओषधीनां ।
गावः । गोष्ठादिति गो - स्थात् । इव । ईरते ॥ धनम् । सनिष्यन्तीनाम् । आत्मानम्
। तव । पूरुष ॥ अतीति । विश्वाः । परिष्ठा इति परि - स्थाः । स्तेनः । इव । व्रजम्
। अक्रमुः ॥ ओषधयः । प्रेति । अचुच्यवुः । यत् । किम् । च । तनुवांम् । रपः ॥ याः ।

27 TS 4.2.6.4

TS 4.2.6.4

Samhita Paata

-स्तं आ॒त॒स्थु-रा॒त्मानं॑ या॒ आ॒वि॒वि॒शुः परुः॑ परुः । तास्ते॑ यक्ष॑मं वि॒बा॒धन्ता॑ मु॒ग्रो म॑द्ध्यम॒शीरि॑व
 ॥ सा॒कं य॑क्ष॒म प्र प॑त॒ श्ये॒नेन॑ कि॒कि॒दी॒विना॑ । सा॒कं वा॑त॒स्य॒-धा॒ज्या सा॒कं न॑श्य नि॒हाक॑या ॥
 अ॒श्वाव॑ती॒ऽ सोम॑व॒ती मूर्ज॑य॒न्ती मु॒दोज॑सं । आ वि॒थ्सि॒ सर्वा॑ ओष॑धीर॒स्मा अ॑रि॒ष्टता॑तये ॥ याः
 फ॒लिनी॒र्या अ॑फ॒ला अ॑पु॒ष्पा याश्च॑ पु॒ष्पिणीः॑ । बृ॒ह॒स्पति॑ प्रसू॒ता स्तानो॑ मु॒ञ्चन्त्व॑ऽ हंसः॑ ॥ या - [

Pada Paata

ते । आ॒त॒स्थुरि॒त्या - त॒स्थुः । आ॒त्मान॑म् । याः । आ॒वि॒वि॒शुरि॒त्या-वि॒वि॒शुः । परुः॑ पर॒रिति॑
 परुः॑ - परुः॑ ॥ ताः । ते । यक्ष॑मम् । वी॒ति । बा॒धन्ता॑म् । उ॒ग्रः । म॑द्ध्यम॒शीरि॑ति म॒द्ध्यम॑
 - शीः । इ॒व ॥ सा॒कम् । य॑क्ष॒म । प्रे॒ति । प॒त । श्ये॒नेन॑ । कि॒कि॒दी॒विना॑ ॥ सा॒कम् ।
 वा॑त॒स्य । धा॒ज्या । सा॒कम् । न॑श्य । नि॒हाक॑येति॒ नि - हा॑क॒या ॥ अ॒श्वाव॑ती॒मित्य॑श्च - व॒तीम्
 । सोम॑व॒तीमि॒ति सोम॑ - व॒तीम् । ऊ॒र्जय॑न्तीम् । उ॒दोज॑स॒मित्यु॑त् - ओ॒ज॒सम् ॥ ए॒ति । वि॒थ्सि॒
 । सर्वाः॑ । ओष॑धीः । अ॒स्मै । अ॒रि॒ष्टता॑तय॒ इत्य॑रि॒ष्ट - ता॑तये ॥ याः । फ॒लिनीः॑ । याः ।
 अ॒फ॒लाः । अ॒पु॒ष्पाः । याः । च । पु॒ष्पिणीः॑ ॥ बृ॒ह॒स्पति॑प्रसू॒ता इति॑ बृ॒ह॒स्पति॑ - प्र॒सू॒ताः ।
 ताः । नः॑ । मु॒ञ्चन्तु॑ । अ॒हंसः॑ ॥ याः ।

28 TS 4.2.6.5

TS 4.2.6.5

Samhita Paata

ओषधयः सोमराज्ञीः प्रविष्टाः पृथिवीमनु । तासां त्वमस्युत्तमा प्रणो जीवातवे-सुव ॥ अवपतन्तीर-
वदन् दिव ओषधयः परि । यं जीव मश्जवां महै न स रिष्याति पूरुषः ॥ याश्चेद मुप-शृण्वन्ति
याश्च दूरं परागताः । इह सृजत्य ताः सर्वा अस्मै सं दत्त भेषजं ॥ मा वो रिषत् खनिता यस्मै
चाहं खनामि वः () । द्विप-च्चतुष्प-दस्माकं सर्व-मस्त्वनातुरं ॥ ओषधयः सं वदन्ते सोमेन
सह राज्ञी । यस्मै करोति ब्राह्मणस्तं राजन् पारयामसि ॥

Pada Paata

ओषधयः । सोमराज्ञीरिति सोम - राज्ञीः । प्रविष्टा इति प्र-विष्टाः । पृथिवीम् । अनु ॥ तासां
। त्वम् । असि । उत्तमेत्युत्त- तमा । प्रेति । नः । जीवातवे । सुव ॥ अवपतन्तीरित्यव
- पतन्तीः । अवदन् । दिवः । ओषधयः । परि ॥ यम् । जीवम् । अश्जवांमहै । न ।
सः । रिष्याति । पूरुषः ॥ याः । च । इदम् । उपशृण्वन्तीत्युप-शृण्वन्ति । याः । च ।
दूरम् । परागता इति परा - गताः ॥ इह । सृजत्येति सं - गत्यं । ताः । सर्वाः । अस्मै ।
समिति । दत्त । भेषजम् ॥ मा । वः । रिषत् । खनिता । यस्मै । च । अहम् । खनामि
। वः () ॥ द्विपदिति द्वि-पत् । चतुष्पदिति चतुः-पत् । अस्माकम् । सर्वम् । अस्तु ।
अनातुरमित्यना - तुरम् ॥ ओषधयः । समिति । वदन्ते । सोमेन । सह । राज्ञी ॥ यस्मै
। करोति । ब्राह्मणः । तम् । राजन् । पारयामसि ॥

29 TS 4.2.7.1

TS 4.2.7.1

Samhita Paata

मा नो हि॒सीज्जनि॒ता यः पृ॒थि॒व्या यो वा दि॒वः स॒त्यध॑र्मा ज॒जान॑ । यश्चा॒पश्च॒न्द्रा बृ॒हती॑र्ज॒जान॑ क॒स्मै
दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ वि॒धेम ॥ अ॒भ्याव॑र्तस्व पृथि॒वि य॒ज्ञेन॑ प॒यसा॑ स॒ह । व॒पां ते अ॒ग्नि॒रि॒षितो॑ऽव॒ सर्प॑तु ॥
अ॒ग्ने यत् ते शु॒क्रं यच्च॑न्द्रं यत् पू॒तं यद् य॒ज्ञियं॑ । तद् दे॒वेभ्यो॑ भ॒राम॑सि ॥ इ॒षमूर्ज॑म॒हमि॑त आ - []

Pada Paata

मा । नः । हि॒सीत् । ज॒नि॒ता । यः । पृ॒थि॒व्याः । यः । वा । दि॒वम् । स॒त्यध॑र्मेति॒ स॒त्य -
ध॑र्मा । ज॒जान॑ ॥ यः । च । अ॒पः । च॒न्द्राः । बृ॒हतीः । ज॒जान॑ । क॒स्मै । दे॒वाय॑ । ह॒विषा॑
। वि॒धेम ॥ अ॒भ्याव॑र्तस्वेत्य॑भि - आव॑र्तस्व । पृथि॒वि । य॒ज्ञेन॑ । प॒यसा॑ । स॒ह ॥ व॒पाम् । ते ।
अ॒ग्निः । इ॒षि॒तः । अ॒वेति॑ । स॒र्प॒तु ॥ अ॒ग्ने । यत् । ते । शु॒क्रम् । यत् । च॒न्द्रम् । यत् । पू॒तम्
। यत् । य॒ज्ञियं॑ ॥ तत् । दे॒वेभ्यः॑ । भ॒राम॑सि ॥ इ॒षम् । ऊ॒र्जम् । अ॒हम् । इ॒तः । ए॒ति॑ ।

30 TS 4.2.7.2

TS 4.2.7.2

Samhita Paata

दे॒द ऋ॒तस्य॑ धा॒मो अ॒मृत॑स्य॒ योनेः॑ । आ नो॒ गोषु॑ वि॒श्वौष॑धीषु जहा॑मि से॒दिम॑नि॒राम॑मी॒वां ॥
अ॒ग्ने तव॑ श्रवो॒ वयो॑ म॒हिं भ्रा॑जन्त्य॒र्चयो॑ वि॒भाव॑सो । बृ॒हद् भानो॑ श॒वसा॑ वा॒जमु॑क्थ्यं दधा॑सि द्वा॒शुषे॑
क॒वे ॥ इ॒र॒ज्यन्ने॑ प्रथ॒यस्व॑ ज॒न्तुभि॑र॒स्मे रा॒यो अ॒मर्त्य॑ । स दे॒र॒श॒तस्य॑ व॒पुषो॑ वि रा॑जसि पृ॒णक्षि॑
सान॒सि र॒यिं ॥ ऊ॒र्जो न॑पा॒ज्जात॑वेदः सु॒श॒स्तिभि॑-र्म॒न्दस्व॑ - []

Pada Paata

दु॒दे । ऋ॒तस्य॑ । धा॒मः । अ॒मृत॑स्य । यो॒नेः ॥ ए॒ति॑ । नः । गो॒षु॑ । वि॒श॒तु॑ । ए॒ति॑ ।
 ओष॑धीषु । जहा॑मि । से॒दिम् । अ॒नि॒राम् । अ॒मी॒वाम् ॥ अ॒ग्रे॑ । तव॑ । श्रवः॑ । वयः॑ ।
 म॒हि॑ । भ्रा॒ज॒न्ति॑ । अ॒र्चयः॑ । वि॒भा॒व॒सो॒ इति॑ वि॒भा - व॒सो ॥ बृ॒ह॒द्भानो॑ इति॑ बृ॒ह॒त् - भा॒नो ।
 शव॑सा । वा॒ज॒म् । उ॒क्थ्य॑म् । द॒धा॒सि॑ । द॒शु॒षे॑ । क॒वे ॥ इ॒र॒ज्य॒न् । अ॒ग्रे॑ । प्र॒थ॒य॒स्व ।
 ज॒न्तु॒भि॒रिति॑ ज॒न्तु॒भिः॑ । अ॒स्मे इति॑ । रा॒यः । अ॒म॒र्त्य ॥ सः । द॒रु॒श॒तस्य॑ । व॒पु॒षः । वी॒ति॑
 । रा॒ज॒सि॑ । पृ॒णक्षि॑ । सा॒न॒सि॒म् । र॒यि॒म् ॥ ऊ॒र्जः॑ । न॒पा॒त् । जा॒त॒वे॒द इति॑ जा॒त - वे॒दः ।
 सु॒श॒स्ति॒भि॒रिति॑ सु॒श॒स्ति॒ - भिः॑ । म॒न्द॒स्व ।

31 TS 4.2.7.3**TS 4.2.7.3****Samhita Paata**

धी॒ति॒भिर्ह॑तः । त्वे॒ इषः॑ सं द॑धु॒-भूर्नि॑रेतस॒-श्चि॒त्रो त॑यो वा॒मजा॑ताः ॥ पा॒व॒क॒वर्चाः॑ शु॒क्र॒वर्चा॑
 अ॒नू॒न॒वर्चा॑ उ॒दिय॑र॒षि भा॒नुना॑ । पु॒त्रः पि॒तरा॑ वि॒च॒र॒न्नु॒पा॒व॒स्यु॒भे पृ॒णक्षि॑ रो॒दसी॑ ॥ ऋ॒तावा॑नं म॒हिषं॑
 वि॒श्वच॑र॒षणि॑म॒ग्निः सु॒म्नाय॑ द॒धिरे॑ पु॒रो जनाः॑ । श्रु॒त्कर्ण॑ः सु॒प्रथ॑स्तमं त्वा गि॒रा दै॒व्यं मा॒नुषा॑ यु॒गा ॥
 नि॒ष्कर्ता॑र॒-म॒द्धर॑स्य॒ प्रचे॑तसं॒ क्षय॑न्तः॒ राध॑से म॒हे । रा॒तिं भृ॑गू॒णामु॒शिजं॑ क॒विक्रे॑तुं पृ॒णक्षि॑ सा॒न॒सिः॑
 - []

Pada Paata

धी॒तिभि॒रिति॑ धी॒ति-भिः॑ । हि॒तः ॥ त्वे इति॑ । इ॒षः । स॒मिति॑ । दु॒धुः । भूरि॑रेतसु इति॑ भूरि॑
 - रे॒तसुः । चि॒त्रोत॑य इति॑ चि॒त्र - ऊ॒तयः॑ । वा॒मजा॑ता इति॑ वा॒म - जा॑ताः ॥ पा॒वक॑वर्चा इति॑
 पा॒वक - वर्चाः॑ । शु॒क्रव॑र्चा इति॑ शु॒क्र - वर्चाः॑ । अ॒नून॑वर्चा इत्य॒नून - वर्चाः॑ । उ॒दिति॑ ।
 इ॒य॒र॒षि । भा॒नुना॑ ॥ पु॒त्रः । पि॒तरा॑ । वि॒चर॑न्निति॑ वि॒चर॑न् । उ॒पेति॑ । अ॒वसि॑ । उ॒भे इति॑
 । पृ॒णक्षि॑ । रो॒द॒सी इति॑ ॥ ऋ॒तावा॑न॒मित्यु॑त - वा॒नम् । म॒हिष॑म् । वि॒श्वच॑र॒षणि॑मिति॑ वि॒श्व
 - च॒र॒षणि॑म् । अ॒ग्निम् । सु॒म्नाय॑ । द॒धिरे॑ । पु॒रः । ज॒नाः ॥ श्रु॒त्कर्ण॑मिति॑ श्रु॒त्-कर्ण॑म् ।
 स॒प्रथ॑स्त॒ममिति॑ स॒प्रथः-त॒मम् । त्वा॒ । गि॒रा । दै॒व्यम् । मा॒नुषा॑ । यु॒गा ॥ नि॒ष्कर्ता॑र॒मिति॑ निः
 - क॒र्तार॑म् । अ॒द्ध॒रस्य॑ । प्र॒चेत॑स॒मिति॑ प्र - चे॒तस॑म् । क्ष॒य॒न्तम् । रा॒ध॒से । म॒हे ॥ रा॒तिम् ।
 भृ॒गूणा॑म् । उ॒शि॒जम् । क॒विक्र॑तु॒मिति॑ क॒वि - क्र॑तुम् । पृ॒णक्षि॑ । सा॒न॒सिम् ।

32 TS 4.2.7.4**TS 4.2.7.4****Samhita Paata**

र॒यिं ॥ चि॒तः स्थ॑ परि॒चित ऊ॒र्द्धचि॑तः श्रय॑द्धं तया॑ दे॒वत॑याऽङ्गि॒रस्व॑द्-ध्रु॒वाः सी॑दत ॥ आ॒प्याय॑स्व
 स॒मेतु॑ ते वि॒श्वतः॑ सोम॒ वृष्णि॑यं । भ॒वा वा॑ज॒स्य स॒ङ्ग॒थे ॥ सं ते॒ पया॑ंसि॒ समु॑ यन्तु॒ वाजाः॑ सं
 वृष्णि॑या-न्य॒भिमा॑ति॒षाहः॑ । आ॒प्याय॑मानो अ॒मृता॑य सोम॒ दि॒वि श्र॒वांस्यु॑त्त॒मानि॑ धि॒ष्व ॥

Pada Paata

रुयिम् ॥ चितः । स्थ । परिचित इति परि - चितः । ऊर्ध्वचित इत्यूर्ध्व - चितः । श्रयद्धम्
 । तया । देवतया । अङ्गिरस्वत् । ध्रुवाः । सीदत ॥ एति । प्यायस्व । समिति । एतु
 । ते । विश्वतः । सोम । वृष्णियम् ॥ भव । वाजस्य । सुङ्गथ इति सं-गुथे ॥ समिति ।
 ते । पयांसि । समिति । उ । यन्तु । वाजाः । समिति । वृष्ण्यानि । अभिमातिषाह
 इत्यभिमाति - साहः ॥ आप्यायमान इत्या - प्यायमानः । अमृताय । सोम । दिवि । श्रवांसि
 । उत्तमानीत्युत् - तमानि । धिष्व ॥

33 TS 4.2.8.1

TS 4.2.8.1

Samhita Paata

अभ्यस्थाद्-विश्वाः पृतना अरातीस्तदग्निराह तदु सोम आह । बृहस्पतिः सविता तन्म आह पूषा
 माऽधात् सुकृतस्य लोके ॥ यदक्रन्दः प्रथमं जायमान उद्यन्थ समुद्रादुत वा पुरीषात् । श्येनस्य
 पक्षा हरिणस्य बाहू उपस्तुतं जनिम् तत् ते अर्वच ॥ अपां पृष्ठमसि योनिर्ग्रेः समुद्रमभितः
 पिन्वमानं । वर्द्धमानं मह - []

Pada Paata

अभीति । अस्थात् । विश्वाः । पृतनाः । अरातीः । तत् । अग्निः । आह । तत् । उ
 । सोमः । आह ॥ बृहस्पतिः । सविता । तत् । मे । आह । पूषा । मा । अधात् ।

सुकृतस्येति सु - कृतस्य । लोके ॥ यत् । अक्रन्दः । प्रथमम् । जायमानः । उच्चन्नित्युत्-
 यन् । समुद्रात् । उत । वा । पुरीषात् ॥ श्येनस्य । पक्षा । हरिणस्य । बाहू इति ।
 उपस्तुतमित्युप - स्तुतम् । जनिम् । तत् । ते । अर्वन् ॥ अपाम् । पृष्ठम् । असि । योनिः
 । अग्नेः । समुद्रम् । अभितः । पिन्वमानम् ॥ वद्धमानम् । महः ।

34 TS 4.2.8.2

TS 4.2.8.2

Samhita Paata

आ च पुष्करं दिवो मात्रया वरिणा प्रथस्व ॥ ब्रह्म जज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्वि सीमतः सुरुचो वेन
 आवः । स बुद्धिया उपमा अस्य विष्ठाः सतश्च योनिमसंतश्च विवः ॥ हिरण्यगर्भः समवर्तताग्रे
 भूतस्य जातः पतिरेकं आसीत् । स दाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥
 द्रुप्सश्चस्कन्द पृथिवीमनु - []

Pada Paata

एति । च । पुष्करम् । दिवः । मात्रया । वरिणा । प्रथस्व ॥ ब्रह्म । जज्ञानम् । प्रथमम्
 । पुरस्तात् । वीति । सीमतः । सुरुच इति सु - रुचः । वेनः । आवः ॥ सः । बुद्धियाः
 । उपमा इत्युप-माः । अस्य । विष्ठा इति वि-स्थाः । सतः । च । योनिम् । असंतः । च
 । विवः ॥ हिरण्यगर्भ इति हिरण्य - गर्भः । समिति । अवर्तत । अग्रे । भूतस्य । जातः
 । पतिः । एकः । आसीत् ॥ सः । दाधार । पृथिवीम् । द्याम् । उत । इमाम् । कस्मै

। दे॒वाय॑ । ह॒विषा॑ । वि॒धेम॑ ॥ द्र॒प्सः । च॒स्क॒न्द । पृ॒थि॒वीम् । अ॒न्वि॒ति ।

35 TS 4.2.8.3

TS 4.2.8.3

Samhita Paata

-द्यामि॑मं च॒ योनि॑मनु॒ यश्च॑ पूर्॒वः । तृ॒तीयं॑ योनि॑मनु॒ सञ्चर॑न्तं द्र॒प्सं जु॑होम्यनु॒ सप्त॑ होत्राः" ॥ नमो॑
अस्तु॒ स॒र्पेभ्यो॑ ये के च॑ पृ॒थि॒वीमनु॑ । ये अ॒न्तरि॑क्षे ये दि॒वि तेभ्यः॑ स॒र्पेभ्यो॑ नमः ॥ येऽदो॑ रोच॒ने
दि॒वो ये वा॒ सूर्य॑स्य र॒श्मिषु॑ । येषा॑म॒प्सु स॒दः कृ॒तं तेभ्यः॑ स॒र्पेभ्यो॑ नमः ॥ या इष॑वो यातु
धाना॑नां () ये वा॒ वन॑स्पती॒रनु॑ । ये वा॒ऽव॒टेषु॑ शे॒रते॑ तेभ्यः॑ स॒र्पेभ्यो॑ नमः ॥

Pada Paata

द्याम् । इ॒मम् । च॒ । योनि॑म् । अ॒न्वि॒ति । यः । च॒ । पूर्॒वः ॥ तृ॒तीयम् । योनि॑म् ।
अ॒न्वि॒ति । स॒ञ्चर॑न्तमि॒ति सं - चर॑न्तम् । द्र॒प्सम् । जु॑होमि । अ॒न्वि॒ति । स॒प्त । होत्राः" ॥
नमः॑ । अ॒स्तु । स॒र्पेभ्यः॑ । ये । के । च॒ । पृ॒थि॒वीम् । अनु॑ ॥ ये । अ॒न्तरि॑क्षे । ये ।
दि॒वि । तेभ्यः॑ । स॒र्पेभ्यः॑ । नमः॑ ॥ ये । अ॒दः । रोच॒ने । दि॒वः । ये । वा॒ । सूर्य॑स्य ।
र॒श्मिषु॑ ॥ येषा॑म् । अ॒प्स्वि॒त्यप्- सु । स॒दः । कृ॒तम् । तेभ्यः॑ । स॒र्पेभ्यः॑ । नमः॑ ॥ याः
। इष॑वः । यातु॑धाना॑नामि॒ति यातु॑ - धाना॑नाम् () । ये । वा॒ । वन॑स्पतीन् । अनु॑ ॥ ये ।
वा॒ । अ॒व॒टेषु॑ । शे॒रते॑ । तेभ्यः॑ । स॒र्पेभ्यः॑ । नमः॑ ॥

36 TS 4.2.9.1

TS 4.2.9.1

Samhita Paata

ध्रुवाऽसि धरुणाऽस्तृता विश्वकर्मणा सुकृता । मा त्वा समुद्र उद्वधीन्मा सुपर्णो व्यथमाना पृथिवीं
दृह ॥ प्रजापतिस्त्वा सादयतु पृथिव्याः पृष्ठे व्यचस्वतीं प्रथस्वतीं प्रथोऽसि पृथिव्यासि भूरसि
भूमिरस्यदितिरसि विश्वधाया विश्वस्य भुवनस्य धर्त्री पृथिवीं यच्छ पृथिवीं दृह पृथिवीं मा हिंसी-
विश्वस्मै प्राणायापानाय व्यानायोदानाय प्रतिष्ठायै - []

Pada Paata

ध्रुवा । असि । धरुणा । अस्तृता । विश्वकर्मणेति विश्व - कर्मणा । सुकृतेति सु - कृता ॥ मा
। त्वा । समुद्रः । उदिति । वधीत् । मा । सुपर्ण इति सु - पर्णः । अव्यथमाना । पृथिवीम्
। दृह ॥ प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । त्वा । सादयतु । पृथिव्याः । पृष्ठे । व्यचस्वतीम् ।
प्रथस्वतीम् । प्रथः । असि । पृथिवी । असि । भूः । असि । भूमिः । असि । अदितिः ।
असि । विश्वधाया इति विश्व - धायाः । विश्वस्य । भुवनस्य । धर्त्री । पृथिवीम् । यच्छ ।
पृथिवीम् । दृह । पृथिवीम् । मा । हिंसीः । विश्वस्मै । प्राणायेति प्रा - अनाय । अपानाये-
त्यप - अनाय । व्यानायेति वि - अनाय । उदानायेत्युत् - अनाय । प्रतिष्ठाया इति प्रति - स्थायै ।

37 TS 4.2.9.2

TS 4.2.9.2

Samhita Paata

चरित्राया-ग्निस्त्वाऽभि पातु म॒ह्या स्व॒स्त्या छ॒र्दिषा॑ शन्त॑मे॒न॒ तया॑ दे॒वत॑याऽङ्गि॒रस्वद्-ध्रु॒वा सी॑द ॥
काण्डा॑त् काण्डात् प्र॒रोह॑न्ती॒ परु॑षःपरु॒षः परि॑ । ए॒वा नो॑ दूर्वे॒ प्र त॑नु स॒हस्रे॑ण श॒तेन॑ च ॥ या
श॒तेन॑ प्र॒तनो॑षि स॒हस्रे॑ण वि॒रोह॑सि । तस्या॑स्ते दे॒वीष्ट॑के वि॒धेम॑ ह॒विषा॑ व॒यम् ॥ अषा॑ढाऽसि स॒हमा॑ना
सह॒स्वारा॑तीः स॒हस्व॑राती॒यतः॑ स॒हस्व॑ पृ॒तनाः॑ स॒हस्व॑ पृ॒तन्य॑तः । स॒हस्र॑वी॒र्या - []

Pada Paata

च॒रित्रा॑य । अ॒ग्निः । त्वा । अ॒भीति॑ । पा॒तु । म॒ह्या । स्व॒स्त्या । छ॒र्दिषा॑ । शन्त॑मे॒नेति॑ शं
- त॒मेन॑ । तया॑ । दे॒वत॑या । अ॒ङ्गि॒रस्वत् । ध्रु॒वा । सी॑द ॥ काण्डा॑त्काण्डा॒दिति॑ काण्डात् -
का॒ण्डात् । प्र॒रोह॑न्तीति॑ प्र - रोह॑न्ती । परु॑षःपरु॒ष इति॑ परु॑षः-प॒रुषः । परि॑ ॥ ए॒वा । नः ।
दूर्वे॑ । प्रेति॑ । त॒नु । स॒हस्रे॑ण । श॒तेन॑ । च ॥ या । श॒तेन॑ । प्र॒तनो॑षीति॑ प्र - त॒नोषि॑ ।
स॒हस्रे॑ण । वि॒रोह॑सीति॑ वि॒रोह॑सि ॥ तस्याः॑ । ते । दे॒वि । इष्ट॑के । वि॒धेम॑ । ह॒विषा॑ । व॒यम्
॥ अषा॑ढा । अ॒सि । स॒हमा॑ना । स॒हस्व॑ । अ॒रा॒तीः । स॒हस्व॑ । अ॒रा॒ती॒यतः॑ । स॒हस्व॑ ।
पृ॒तनाः॑ । स॒हस्व॑ । पृ॒तन्य॑तः ॥ स॒हस्र॑वी॒र्येति॑ स॒हस्र॑ - वी॒र्या ।

38 TS 4.2.9.3

TS 4.2.9.3

Samhita Paata

-सि सा मा जिन्व ॥ मधु वाता ऋतायते मधु क्षरन्ति सिन्धवः । माद्धीर्नः सन्त्वोषधीः ॥ मधु नक्तमुतोषसि मधुमत् पार्थिवः रजः । मधु द्यौरस्तु नः पिता ॥ मधुमान् नो वनस्पतिर्मधुमाः अस्तु सूर्यः । माद्धीर्गावो भवन्तु नः ॥ मही द्यौः पृथिवी च न इमं यज्ञं मिमिक्षतां । पिपृतां नो भरीमभिः ॥ तद्-विष्णोः परमं - []

Pada Paata

असि । सा । मा । जिन्व ॥ मधु । वाताः । ऋतायत इत्यृत - यते । मधु । क्षरन्ति । सिन्धवः ॥ माद्धीः । नः । सन्तु । ओषधीः ॥ मधु । नक्तम् । उत । उषसि । मधुमदिति मधु - मत् । पार्थिवम् । रजः ॥ मधु । द्यौः । अस्तु । नः । पिता ॥ मधुमानिति मधु-मान् । नः । वनस्पतिः । मधुमानिति मधु - मान् । अस्तु । सूर्यः ॥ माद्धीः । गावः । भवन्तु । नः ॥ मही । द्यौः । पृथिवी । च । नः । इमम् । य-ज्ञम् । मिमिक्षताम् ॥ पिपृताम् । नः । भरीमभिरिति भरीम - भिः ॥ तत् । विष्णोः । परमम् ।

39 TS 4.2.9.4

TS 4.2.9.4

Samhita Paata

प॒दꣳ स॒दा पश्य॑न्ति सूर॑यः । दि॒वीव॑ चक्षु॑रात॑तं ॥ ध्रु॒वाऽसि॑ पृथि॒वि सह॑स्व पृ॒तन्य॑तः । स्यू॒ता
दे॒वेभि॑र॒मृते॑ना ऽऽगाः ॥ यास्ते॑ अ॒ग्रे सूर्ये॑ रुचं॑ उ॒द्यतो॑ दि॒वमात॑न्वन्ति॑ र॒श्मिभिः॑ । ताभिः॑ सर्वा॑भी
रु॒चे जना॑य नस्कृ॒धि ॥ या वो॑ दे॒वाः सूर्ये॑ रुचो॑ गोष्व॑श्वेषु॒ या रुचः॑ । इन्द्रा॑ग्नी ताभिः॑ सर्वा॑भी
रुचं॑ नो धत्त॑ बृह॒स्पते॑ ॥ वि॒राड् - []

Pada Paata

प॒दम् । स॒दा । प॒श्यन्ति॑ । सूर॑यः ॥ दि॒वि । इ॒व । चक्षुः॑ । आ॒त॑त॒मित्या॑-त॒तम् ॥ ध्रु॒वा
। अ॒सि । पृथि॒वि । सह॑स्व । पृ॒तन्य॑तः ॥ स्यू॒ता । दे॒वेभिः॑ । अ॒मृते॑न । ए॒ति । अ॒गाः
॥ याः । ते । अ॒ग्रे । सूर्ये॑ । रुचः॑ । उ॒द्यत॑ इत्यु॒त् - य॒तः । दि॒वम् । आ॒त॑न्वन्तीत्या॑
- त॒न्वन्ति॑ । र॒श्मिभि॑रि॒ति र॒श्मि - भिः॑ ॥ ताभिः॑ । सर्वा॑भः । रु॒चे । जना॑य । नः ।
कृ॒धि ॥ याः । वः । दे॒वाः । सूर्ये॑ । रुचः॑ । गोषु॑ । अ॒श्वेषु॑ । याः । रुचः॑ ॥ इन्द्रा॑-
ग्नी इतीन्द्र॑ - अ॒ग्नी । ताभिः॑ । सर्वा॑भः । रुच॑म् । नः । ध॒त्त । बृह॒स्पते॑ ॥ वि॒राडिति॑ वि - राट् ।

40 TS 4.2.9.5

TS 4.2.9.5

Samhita Paata

ज्योतिरधारयत् स॒म्राड् ज्योतिरधारयत् स्व॒राड् ज्योतिरधारयत् ॥ अ॒ग्ने यु॒क्ष्वा हि ये तवा॑श्वा॒सो दे॒व
सा॒धवः । अ॒रं॑ व॒हन्त्या॒शवः॑ ॥ यु॒क्ष्वा हि दे॒व॒हूत॑मा॒श् अ॒श्वा॒ अ॒ग्ने र॒थीरि॑व । नि होता॑ पू॒र्व्यः
स॒दः ॥ द्र॒प्सश्च॑स्क॒न्द पृ॒थि॒वीम॒नु द्यामि॑मं च॒ योनि॑म॒नु यश्च॑ पू॒र्वः । तृती॑यं॒ योनि॑म॒नु स॒ञ्चरे॑न्तं
द्र॒प्सं जु॒होम्य॑नु॒ सप्त॑ - []

Pada Paata

ज्योतिः । अ॒धार॒यत् । स॒म्राडि॑ति॒ सम्-राट् । ज्योतिः । अ॒धार॒यत् । स्व॒राडि॑ति॒ स्व - राट्
। ज्योतिः । अ॒धार॒यत् ॥ अ॒ग्ने । यु॒क्ष्व । हि । ये । तव॑ । अ॒श्वा॒सः । दे॒व । सा॒धवः
॥ अ॒रम् । व॒हन्ति॑ । आ॒शवः॑ ॥ यु॒क्ष्व । हि । दे॒व॒हूत॑मा॒नि॒ति॒ दे॒व - हूत॑मान् । अ॒श्वा॒न ।
अ॒ग्ने । र॒थीः । इ॒व ॥ नी॒ति॒ । होता॑ । पू॒र्व्यः । स॒दः ॥ द्र॒प्सः । च॒स्क॒न्द । पृ॒थि॒वीम्
। अ॒न्वि॒ति॒ । द्याम् । इ॒मम् । च॒ । योनि॑म् । अ॒न्वि॒ति॒ । यः । च॒ । पू॒र्वः ॥ तृती॑य-
"म् । योनि॑म् । अ॒न्वि॒ति॒ । स॒ञ्चरे॑न्त॒मि॒ति॒ सं - च॑रन्तम् । द्र॒प्सम् । जु॒होमि॑ । अ॒न्वि॒ति॒ । सप्त॑ ।

41 TS 4.2.9.6

TS 4.2.9.6

Samhita Paata

होत्राः ॥ अभूदिदं विश्वस्य भुवनस्य वाजिनमग्ने-वैश्वानरस्य च । अग्निज्योतिषा ज्योतिष्मान् रुक्मो
वर्चसा वर्चस्वान् ॥ ऋचे त्वा रुचे त्वा समिधं स्रवन्ति सरितो न धेनाः । अन्तरहृदा मनसा
पूयमानाः ॥ घृतस्य धारा अभि चाकशीमि । हिरण्ययो वेतसो मद्भ्य आसां ॥ तस्मिन् सुपुर्णो
मधुकृत् कुलायी भजन्नास्ते मधु देवताभ्यः । तस्यां स ते हरयः सप्त तीरे () स्वधां दुहाना
अमृतस्य धारा ॥

Pada Paata

होत्राः ॥ अभूत् । इदम् । विश्वस्य । भुवनस्य । वाजिनम् । अग्नेः । वैश्वानरस्य । च ॥
अग्निः । ज्योतिषा । ज्योतिष्मान् । रुक्मः । वर्चसा । वर्चस्वान् ॥ ऋचे । त्वा । रुचे
। त्वा । समितिं । इत् । स्रवन्ति । सरितः । न । धेनाः ॥ अन्तः । हृदा । मनसा ।
पूयमानाः ॥ घृतस्य । धाराः । अभीतिं । चाकशीमि ॥ हिरण्ययः । वेतसः । मद्भ्यै ।
आसाम् ॥ तस्मिन् । सुपुर्ण इति सु - पुर्णः । मधुकृदिति मधु - कृत् । कुलायी । भजन्
। आस्ते । मधु । देवताभ्यः ॥ तस्य । आस्ते । हरयः । सप्त । तीरे () । स्वधामिति
स्व-धाम् । दुहानाः । अमृतस्य । धाराम् ॥

42 TS 4.2.10.1

TS 4.2.10.1

Samhita Paata

आ॒दि॒त्यं गर्भं॑ पय॑सा स॒म॒ञ्जन्थ॑ स॒हस्र॑स्य प्र॒ति॒मां वि॒श्वरू॑पं । परि॑ वृ॒डि॒ग्ध॒ हर॑सा॒ माऽभि॑ मृ॒क्षः
श॒तायु॑षं कृ॒णु॒हि ची॒यमा॑नः ॥ इ॒मं मा हि॑सी॒द्विपा॑दं प॒शूना॑ः स॒हस्रा॑क्ष मे॒ध आ ची॒यमा॑नः ।
म॒युमा॑र॒ण्यमनु॑ ते दि॒शामि॑ तेन॑ चि॒न्वा॒नस्त॑नुवो॒ नि षी॑द ॥ वा॒तस्य॑ ध्रा॒जिं वरु॑णस्य॒ नाभि॑म॒श्वं
ज॒ज्ञान॑ः स॒रि॒रस्य॑ म॒द्वयै॑ । शि॒शुं न॒दीना॑ः हरि॑म॒द्रि॒बुद्ध॑म॒ग्रे मा हि॑सीः - []

Pada Paata

आ॒दि॒त्यम् । गर्भ॑म् । पय॑सा । स॒म॒ञ्ज॒निति॑ सं - अ॒ञ्जन् । स॒हस्र॑स्य । प्र॒ति॒मा॒मिति॑ प्रति -
मा॒म् । वि॒श्वरू॑प॒मिति॑ वि॒श्व-रू॒पम् ॥ प॒रीति॑ । वृ॒डि॒ग्ध॒ । हर॑सा । मा । अ॒भीति॑ । मृ॒क्षः ।
श॒तायु॑ष॒मिति॑ श॒त - आ॒युष॑म् । कृ॒णु॒हि । ची॒यमा॑नः ॥ इ॒मम् । मा । हि॑सीः । द्वि॒पाद॑मिति॑
द्वि - पा॒दम् । प॒शूना॑म् । स॒हस्रा॑क्षेति॑ स॒हस्र॑ - अ॒क्ष । मे॒धे । ए॒ति । ची॒यमा॑नः ॥ म॒युम्
। आ॒र॒ण्यम् । अ॒न्विति॑ । ते । दि॒शामि॑ । तेन॑ । चि॒न्वा॒नः । त॒नुवः॑ । नी॒ति । सी॒दु ॥
वा॒तस्य॑ । ध्रा॒जिम् । वरु॑णस्य । नाभि॑म् । अ॒श्वम् । ज॒ज्ञान॑म् । स॒रि॒रस्य॑ । म॒द्वयै॑ ॥ शि॒शुम्
। न॒दीना॑म् । हरि॑म् । अ॒द्रि॒बुद्ध॑मित्य॒द्रि - बुद्ध॑म् । अ॒ग्रे । मा । हि॑सीः ।

43 TS 4.2.10.2

TS 4.2.10.2

Samhita Paata

पर॒मे व्यो॑मन् ॥ इ॒मं मा हि॑सी॒रेक॑श॒फं प॒शूनां॑ के॒निकृ॑दं वा॒जिनं॑ वा॒जि॒नेषु॑ । गौ॒रमा॑र॒ण्यमनु॑ ते
दि॒शामि॑ तेन॑ चि॒न्वा॒नस्त॑नुवो॒ नि षी॑द ॥ अ॒ज॒स्रमि॑न्दु॒मरु॑षं भु॒रण्यु॑म॒ग्निमी॑डे पूर्व॒चितौ॑ नमो॒भिः । स

पर्वभिर्ऋतुशः कल्पमानो गां मा हिंसीरदिति विराजं ॥ इमं समुद्रं शतधारमुथ-सं व्यच्यमानं
भुवनस्य मद्भ्यै । घृतं दुहानामदिति जनायाग्ने मा - []

Pada Paata

परमे । व्योमन्निति वि - ओमन् ॥ इमम् । मा । हिंसीः । एकशफमित्येक - शफम् ।
पशूनाम् । कनिक्रदम् । वाजिनम् । वाजिनेषु ॥ गौरम् । आरण्यम् । अन्विति । ते । दिशामि
। तेन । चिन्वानः । तनुवः । नीति । सीदु ॥ अजस्रम् । इन्दुम् । अरुषम् । भुरण्युम् ।
अग्निम् । ईडे । पूर्वचित्ताविति पूर्व - चित्तौ । नमोभिरिति नमः - भिः ॥ सः । पर्वभिरिति पर्व
- भिः । ऋतुश इत्यृतु - शः । कल्पमानः । गाम् । मा । हिंसीः । अदितिम् । विराजमिति
वि - राजम् ॥ इमम् । समुद्रम् । शतधारमिति शत - धारम् । उथ्सम् । व्यच्यमानमिति
वि - अच्यमानम् । भुवनस्य । मद्भ्यै ॥ घृतम् । दुहानाम् । अदितिम् । जनाय । अग्ने । मा ।

44 TS 4.2.10.3

TS 4.2.10.3

Samhita Paata

हिंसीः परमे व्योमन् । गव्यमारण्यमनु ते दिशामि तेन चिन्वानस्तनुवो नि षीद ॥ वरून्त्रिं
त्वष्टुर्वरुणस्य नाभिमवि जज्ञानां रजसः परस्मात् । महीं साहस्रीमसुरस्य मायामग्ने मा हिंसीः
परमे व्योमन् ॥ इमामूर्णायुं वरुणस्य मायां त्वचं पशूनां द्विपदां चतुष्पदां । त्वष्टुः प्रजानां प्रथमं
जनित्रमग्ने मा हिंसीः परमे व्योमन् । उष्ट्रमारण्यमनु - []

Pada Paata

हि॒ऽसीः । प॒र॒मे । व्यो॑म॒न्निति॒ वि - ओ॒म॒न् ॥ ग॒व॒यम् । आ॒र॒ण्यम् । अ॒न्विति॑ । ते । दि॒शामि॑
 । तेन॑ । चि॒न्वा॒नः । त॒नुवः॑ । नी॒ति । सी॒दु ॥ वरू॑त्रि॒म् । त्वष्टुः॑ । वरु॑णस्य । नाभि॑म्
 । अ॒वि॒म् । ज॒ज्ञा॒नाम् । रज॑सः । पर॑स्मात् ॥ म॒हीम् । सा॒ह॒स्त्रीम् । अ॒सुर॑स्य । मा॒याम् ।
 अ॒ग्रे । मा । हि॒ऽसीः । प॒र॒मे । व्यो॑म॒न्निति॒ वि - ओ॒म॒न् ॥ इ॒माम् । ऊ॒र्णायु॑म् । वरु॑णस्य
 । मा॒याम् । त्वच॑म् । प॒शूनाम् । द्वि॒पदा॑मिति॒ द्वि - पदा॑म् । चतु॑ष्पदा॒मिति॒ चतुः - पदा॑म् ॥
 त्वष्टुः॑ । प्र॒जा॒ना॒मिति॑ प्र - जा॒ना॑म् । प्र॒थ॒मम् । ज॒नि॒त्रम् । अ॒ग्रे । मा । हि॒ऽसीः । प॒र॒मे ।
 व्यो॑म॒न्निति॒ वि - ओ॒म॒न् ॥ उ॒ष्ट्रम् । आ॒र॒ण्यम् । अ॒न्विति॑ ।

45 TS 4.2.10.4**TS 4.2.10.4****Samhita Paata**

ते दि॒शामि॑ तेन॑ चि॒न्वा॒नस्त॒नुवो॑ नि षी॒द ॥ यो अ॒ग्नि॒र॒ग्रेस्त॒प॒सोऽधि॑ जा॒तः शोचा॑त् पृथि॒व्या उ॒त
 वा॑ दि॒व॒स्परि॑ । येन॑ प्र॒जा वि॒श्वक॑र्मा॒ व्या॒न॒ट् तम॑ग्रे हे॒डुः परि॑ ते वृ॒णक्तु॑ ॥ अ॒जा ह्य॑ग्रेरज॒निष्ट॑ गर्भा॒थ
 सा॒ वा अ॑प॒श्यज्ज॒नितार्॑म॒ग्रे । तया॑ रोह॑मा॒य॒न्नुप॑ मे॒द्व्यास॑स्तया॒ दे॒वा दे॒वता॑म॒ग्रं आ॒यन् ॥ श॒र॒भ॒-
)-मा॑र॒ण्यम॑नु॒ ते दि॒शामि॑ तेन॑ चि॒न्वा॒नस्त॒नुवो॑ नि॒षी॒द ॥

Pada Paata

ते । दि॒शामि॑ । तेन॑ । चि॒न्वा॒नः । त॒नुवः॑ । नी॒तिं । सी॒दु ॥ यः । अ॒ग्निः । अ॒ग्नेः ।
 तप॑सः । अधी॑तिं । जा॒तः । शोचा॑त् । पृ॒थि॒व्याः । उ॒त । वा । दि॒वः । परि॑ ॥ येन॑ ।
 प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । वि॒श्वक॑र्मेति॑ वि॒श्व - क॑र्मा । व्या॒न॒डिति॑ वि - आ॒न॒ट् । तम् । अ॒ग्ने ।
 हे॒डः । परी॑तिं । ते । वृ॒ण॒क्तु ॥ अ॒जा । हि । अ॒ग्नेः । अ॒ज॒निष्ट॑ । गर्भा॑त् । सा । वै ।
 अ॒प॒श्यत् । ज॒नि॒ता॒रम् । अ॒ग्ने ॥ तया॑ । रो॒हम् । आ॒य॒न् । उ॒पेति॑ । मे॒द्व्या॑सः । तया॑ ।
 दे॒वाः । दे॒वता॑म् । अ॒ग्ने । आ॒य॒न् ॥ श॒र॒भम् () । आ॒र॒ण्यम् । अ॒न्वि॒तिं । ते । दि॒शामि॑
 । तेन॑ । चि॒न्वा॒नः । त॒नुवः॑ । नी॒तिं । सी॒दु ॥

46 TS 4.2.11.1

TS 4.2.11.1

Samhita Paata

इन्द्रा॑ग्नी रोच॑ना दि॒वः परि॑ वाजे॑षु भूष॑थः । तद्वा॑ चेति॑ प्रवी॑र्य ॥ श्रथ॑द्-वृत्र॑मु॒त संनो॑ति॒ वाज॑-
 मिन्द्रा॑ यो अ॒ग्नी सह॑री स॒पर्या॑त् । इ॒र॒ज्यन्ता॑ वस॒व्यस्य॑ भूरेः स॒ह॑स्त॒मा स॒ह॑सा वाज॑यन्ता॑ ॥ प्र
 च॑र॒ष॒णिभ्यः॑ पृ॒तना॑ ह॒वेषु॑ प्र पृ॒थि॒व्या रि॑रि॒चाथे॑ दि॒वश्च॑ । प्र सि॒न्धु॒भ्यः प्र॒गिरि॑भ्यो॑ म॒हित्वा॑ प्रेन्द्रा॑ग्नी
 वि॒श्वा भुव॑नाऽत्य॒न्या ॥ मरु॑तो॒ यस्य॑ हि - []

Pada Paata

इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र॑ - अ॒ग्नी । रोच॑ना । दि॒वः । परी॑तिं । वाजे॑षु । भूष॑थः ॥ तत् । वा॒म्

। चेति । प्रेति । वीर्यम् ॥ श्रथत् । वृत्रम् । उत । स॒नोति । वाज॑म् । इन्द्रा॑ । यः ।
 । अ॒ग्नी इति॑ । स॒हुरी॑ इति॑ स - ह॒री । स॒प॒र्यात् ॥ इ॒र॒ज्यन्ता॑ । व॒स॒व्यस्य॑ । भूरेः॑ ।
 स॒ह॒स्तमेति॑ स॒हः - त॒मा । स॒ह॒सा । वा॒ज॒यन्तेति॑ वाज - यन्ता॑ ॥ प्रेति॑ । च॒र॒ष॒णिभ्य॑ इति॑
 च॒र॒ष॒णिभ्यः॑ । पृ॒त॒ना । ह॒वेषु॑ । प्रेति॑ । पृ॒थि॒व्याः । रि॒रि॒चा॒थे इति॑ । दि॒वः । च ॥ प्रेति॑
 । सि॒न्धुभ्य॑ इति॑ सि॒न्धु - भ्यः॑ । प्रेति॑ । गि॒रि॒भ्य॑ इति॑ गि॒रि - भ्यः॑ । म॒हि॒त्वेति॑ म॒हि - त्वा ।
 प्रेति॑ । इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र - अ॒ग्नी । वि॒श्वा । भु॒व॒ना । अतीति॑ । अ॒न्या ॥ मरु॑तः । यस्य॑ । हि ।

47 TS 4.2.11.2

TS 4.2.11.2

Samhita Paata

क्षये॑ पा॒था दि॒वो वि॑म॒हसः॑ । स सु॒गो॒पात॑मो॒ जनः॑ ॥ य॒ज्ञि॒र्वा य॒ज्ञ्वा॒हसो॑ वि॒प्रस्य॑ वा म॒तीनां॑ ।
 मरु॑तः शृ॒णु॒ता ह॒वम् ॥ श्रि॒यसे॑ कं भा॒नुभिः॑ सं मि॒मिक्षि॑रे ते र॒श्मि॒भिस्त॑ ऋ॒क्केभिः॑ सु॒खाद॑यः । ते
 वाशी॑मन्त इ॒ष्मिणो॑ अ॒भीर॑वो वि॒द्रे प्रि॒यस्य॑ मा॒रु॒तस्य॑ धा॒मनः॑ ॥ अ॒व ते हे॒डु > 1, उ॒दु॒त्त॒मं > 2
 ॥ क॒या नश्चि॑त्र आ भु॒वदू॒ती स॒दा वृ॑धः स॒खा । क॒या श॒चि॑ष्ठ॒या वृ॒ता ॥

Pada Paata

क्षये॑ । पा॒थ । दि॒वः । वि॒म॒ह॒स इति॑ वि - म॒ह॒सः ॥ सः । सु॒गो॒पात॑म् इति॑ सु॒गो॒प - त॒मः ।
 जनः॑ ॥ य॒ज्ञिः । वा । य॒ज्ञ्वा॒ह॒स इति॑ य॒ज्ञ - वा॒ह॒सः । वि॒प्रस्य॑ । वा । म॒ती॒नाम् ॥ मरु॑तः
 । शृ॒णु॒त । ह॒वम् ॥ श्रि॒यसे॑ । कम् । भा॒नु॒भि॒रिति॑ भा॒नु - भिः॑ । स॒मि॒ति । मि॒मिक्षि॑रे । ते

। र॒श्मिभि॑रिति॑ र॒श्मि - भिः॑ । ते । ऋ॒क्भि॑रित्यृ॒क् - भिः॑ । सु॒खा॒दय॑ इति॑ सु - खा॒दयः॑ ॥
 ते । वा॒शीम॑न्त॒ इति॑ वा॒शि - म॒न्तः॑ । इ॒ष्मिणः॑ । अ॒भीर॑वः । वि॒द्रे । प्रि॒यस्य॑ । मा॒रु॒तस्य॑
 । धा॒मनः॑ ॥ अवे॑ति । ते । हे॒डः । उ॒दि॒ति । उ॒त्त॒ममि॑त्यु॒त् - त॒मम् ॥ क॒या । नः॑ । चि॒त्रः । ए॒ति । भु॒वत् । ऊ॒ती । स॒दावृ॑ध॒ इति॑ स॒दा - वृ॒धः । स॒खा ॥ क॒या । श॒चि॑ष्ठ॒या । वृ॒ता ॥

48 TS 4.2.11.3

TS 4.2.11.3

Samhita Paata

को अ॒द्य यु॑ङ्क्ते धु॒रि गा ऋ॒तस्य॑ शिमी॑वतो भा॒मिनो॑ दु॒र॒ह्णा॒यून् । आ॒सन्नि॑षून् ह॒थ्स॒वसो॑ म॒यो॒भून् ।
 य ए॑षां भृ॒त्यामृ॑णध॒त् स जी॑वात् ॥ अ॒ग्रे न॒या > 3, ऽऽदे॒वाना॑ > 4, श॒न्नो भ॑वन्तु > 5,
 वा॒जेवा॑जे > 6 । अ॒प्स्व॒ग्रे स॒धि॒ष्टव॑ सौष॑धीरनु॒ रु॒द्धय॑से । गर्भे॑ स॒ज्जा॒यसे॑ पु॒नः ॥ वृ॒षा सो॒म द्यु॑मा॑
 अ॒सि वृ॒षा दे॒व वृ॒षव॑रतः । वृ॒षा ध॑र्माणि दधि॑षे ॥ इ॒मं मे () व॑रुण॒ > 7, त॒त्त्वा॑ या॒मि > 8, त्वं
 नो॑ अ॒ग्रे > 9, स त्वं नो॑ अ॒ग्रे > 10 ॥

Pada Paata

कः । अ॒द्य । यु॑ङ्क्ते । धु॒रि । गाः । ऋ॒तस्य॑ । शिमी॑वतः । भा॒मिनः॑ । दु॒र॒ह्णा॒यू॒नि॒ति॑ दुः -
 ह्णा॒यून् ॥ आ॒सन्नि॑षू॒नि॒त्या॒सन् - इ॒षून् । ह॒थ्स॒वस॑ इति॑ ह॒थ्सु - अ॒सः । म॒यो॒भू॒नि॒ति॑ म॒यः - भून्
 । यः । ए॒षाम् । भृ॒त्याम् । ऋ॒णध॑त् । सः । जी॒वात् ॥ अ॒ग्रे । न॒य । ए॒ति । दे॒वाना॑म् । शम्
 । नः॑ । भ॒वन्तु॑ । वा॒जेवा॑ज॒ इति॑ वा॒जे - वा॒जे ॥ अ॒प्स्वि॒त्यप् - सु । अ॒ग्रे । स॒धिः । त॒व । सः

। ओषधीः । अन्वितिं । रुद्धयसे ॥ गर्भे । सन् । जायसे । पुनः ॥ वृषां । सोम । द्युमानिति
द्यु-मान् । असि । वृषां । देव । वृषव्रत इति वृष-व्रतः ॥ वृषां । धर्माणि । दधिषे ॥ इमम्
। मे () । वरुण । तत् । त्वा । यामि । त्वम् । नः । अग्रे । सः । त्वम् । नः । अग्रे ॥